Է. ՏԱՐԻ 2056 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՏՐԷ 1383—Հ. Տ. 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—Ն. Տ. 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ. 21 ՐԷՊԻԻԼ ԱԽԸՐ 1308 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԻՐ ԵՒ ԻՐԵՎ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-Խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروك
غزتەسى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար [illegible]	180
» » [illegible] » »	80
» » [illegible] » »	[illegible]
Գաւառաց » [illegible]	200
» » » [illegible]	100
Օտար երկիրներն [illegible]	56
» » [illegible] »	[illegible]

Դրամը ստիպուած լրագրոյս համար ծախքը հոգալու վրայ է։ Ինչպէս նաև գրուած նամակ կամ գրութիւն եւ լրագրութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ

Նախարարապետ Զօր. Քափրիվիի կողմէ Խորհրդարանի անդամոց տրուած հացկերոյթին ներկայ էր Վիլհէլմ Կայսր, որ ընտանեբար խօսակցեցաւ ամէն կուսակցութեանց պատկանող երեսփոխաններու հետ. զի ուրիշ առթիւ յայտարարած է թէ ինք՝ իբրեւ վեհապետ՝ ամէն կուսակցութիւններէ գերի վեր է, և կուսակցական խիրը չի դներ Խորհրդարանի անդամոց մէջ. Փափաք յայտնեց որ Ռայխսթակին մատուցեալ կառավարական ծրագիրք չուտ քուէարկուին։ Կարեւոր դատեց մանաւանդ որ Բրուսիոյ մէջ ջրանցքերու գծին նոր ընդարձակում մը տրուի. Արքունեաց հրաժարեալ քարոզիչ Պ. Սթէօքէրի վրայ խօսք բացուելով, կայսրը բացարձակ պախարակեց լուտերական քարոզչին հակահրէական կռուայոյզ ձգտումները։ «Վարդապետական վիճաբանութիւնք ամուլ ենայու դատապարտեալ են այլ ևս։ Եկեղեցին պէտք է զգուշանայ վիճաբանութիւններէ և իւր բոլոր մտադրութիւնն յատկացնէ աւելի բարձր նպատակի և պաշտօնի մը, որ է՝ ժողովրդեան ստուար կոյտերը բարոյացնել, ազնուացնել, բարձրացնել։» Կայսրը պէտք ցուցուց նաեւ որ Ռայխսթակը մեծաքանակ վարկեր քուէարկէ, որպէս զի ժողովրդեան ազքատ մեծամասնութիւնը կարենայ օգտիլ Տքթ. Քոխի փրկարար դեղէն։ Ի վերջոյ, երիտասարդ Կայսրը սա զուարճալի պարբերութեամբ ցոյց տուաւ հին սերնդեան տարբերութիւնն. — «Հին սերունդը կ'ըսէ միշտ. «Այ՛», —Բայ՛։» իսկ նոր սերունդը կ'ըսէ. «Այ՛», —Հէ՛-դէ՛-դէ՛։» — Ապա, մատնանիշ ընելով ելմտից Նորընտիր նախարարն՝ Պ. Միքէլ, յարեց. «Այս մարդ նոր սերնդէն է։»

Տքթ. ՔՈԽ ԵՒ ԻՒՐ ԴԻՒՑ

Տքթ. Քոխ ցաւ ի սիրտ խմանալով թէ իւր վստահութիւնը վայելող ազա կիցներէն մին, հրէանուն Տքթ. Լէվի, չարաչար գործածեր է իւր վստահութիւն, այսինքն չափազանց գնովք ծախեր է իւր դեղ, որով մարդասիրական գործ մը անարդ շահադիտութեան իշուցեր է, իւրզայրոյթն յայտնեց անհաւատարիմ աշխատակցին դէմ, և պահանջեց և ետ առաւ անոր քով գտնուած պատուաստի բովանդակ մը թերքն, արձակելով զնա օգնականութեան պաշտօնէն։

—Նոյմ. 28ին, Տքթ. Պերկման ի Պերլին գործնական փորձերով հրապարակախօսութիւն ըրաւ յօդուտ այն ֆրանսացի բժիշկոյ որք եկած են Տքթ. Քոխի մէթոտն ուսումնասիրելու։ Ներկայ էին աւելի քան յիսուն ֆրանսացի բժիշկներ և կարգ մը գերման բժիշկներ ու գիտնականներ։ Տքթ. Պերկման ցոյց տուաւ արդէն ծանուցեալ արդիւնքներն որք ձեռք կը բերուին Տքթ. Քոխի դեղով։ Յայտարարեց այս առթիւ թէ դեղին բաղադրութիւնն ու պատրաստութեան կերպն առ այժմ Տքթ. Քոխի գաղտնիքն են։ Գծանշանները ցոյց տուաւ ամէն ներարկումէ ետքը տեղի ունեցող տենդին աստիճանն, և ներկայացուց Տքթ. Քոխի պատուաստին դորշ հեղուկը։ Տքթ. Պերկման և իւր աջակիցք բացատրեցին այս յոյժ ազդեցիկ դեղն ամենափոքր քանակութեամբք տալու և ճշդիւ չափելու մէթոտները։ Նաեւ ունկնդրաց ներկայացուցին կարգ մը հիւանդներ որք ժամանակէ մ'ի վեր այս դեղով կը դարմանուին։ Ներկայ բժշկաց առջեւ նոր ներարկումներ եղան այս հիւանդաց վրայ։ Ի վերջոյ, Տքթ. Պերկման ֆրանսացի բժիշկները պարտցուց զանազան սրահներու մէջ ուր կը դարմանուին Տքթ. Քոխի դեղով չատ մը հիւծախտաւորներ, հիւանդութեան զանազան աստիճաններու մէջ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՈՒԱՐՏԻ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 16 Նոյմ.

Քանի մը ամիս առաջ հակապատուաստեան բժշկի մը կողմէն Աէռ-Եէլի մէջ հրատարակուեցան երկար յօդուածներ ընդդէմ պատուաստի, եւ պատասխաններ հակապատուաստեան բժշկին յօդուածներուն։ Նպատակս չէ պատուաստի խնդիրը վերստին յուզել, եւ յարմար չեմ համարիր օրաթերթի մը էջերը լեցուցեալ զուտ բժշկական եւ բնախօսական տեղեկութիւններով և փաստերով, որք գրեթէ անհասկնալի են Աէռ-Եէլի ընթերցողաց մեծագոյն մասին։ Բայց որովհետեւ հակապատուաստեան բժիշկին փաստերն էին մեծաւ մասամբ կարգ մը վիճակագրական հաշիւներ, զորս հակապատուաստեանք յ'Անգլիա եւ այլուր քանի մը տարին անգամ մը մէջ կը բերեն ի հաստատութիւն իրենց դատին, անդէպ չեմ համարեր զրկել Աէռ-Եէլի հետեւեալ վիճակագրական տեղեկութիւնները զորս Տոգթ. Տ. Կոլտշմիդ մօտերս հրատարակեց պատուաստի արդեանց վրայ ի Գերմանիա։ Այս հաշուոց մէջ թիւերը կը խօսին պերճախօսութեամբ մը որ աւելորդ կ'ընէ որ եւ իցէ դիտողութիւն կամ բացատրութիւն։ 1860էն մինչեւ 1869 երբ պատուաստն ստիպողական չէր, Բրուսիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 33·84 եւ 33·23 առ իւրաքանչիւր 100,000 բնակիչ։ Նոյն միջոցին յԱնգղիա Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 19·98 առ իւրաքանչիւր 100,000 բնակիչ։ 1875ին պատուաստ և կրկնապատուաստ (revaccination) ստիպողական եղան ի Բրուսիա, և նոյն տարւոյ և 1884ի մէջ ի Բրուսիա Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւ իջաւ 2·23 առ իւրաքանչիւր 100 հազար բնակիչ։ Նոյն միջոցին յԱնգղիա, ուր կրկնապատուաստը չէ ստիպողական, Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 6·61, իսկ Աւստրիոյ մէջ, ուր պատուաստը թողուած էր ժողովրդեան կամքին, Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 61·64 առ իւրաքանչիւր 100,000 բնակիչ։ Պաւիերիոյ մէջ, ուր պատուաստ և կրկնապատուաստ ստիպողական են 1875էն ի վեր, նոյն տարւոյ և 1884ի մէջ Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 1·11 առ իւրաքանչիւր 100,000 բնակիչ, իսկ Պելժիոյ մէջ, ուր պատուաստը թողուած է ժողովրդեան կամքին, Ծաղկախտէ մեռնողներու միջին հաշիւը վերոյիշեալ տարիներու մէջ էր 44·36 առ իւրաքանչիւր 100,000 բնակիչ։ Նոյնչափ ուշադրութեան արժանի են պատուաստի արդիւնքներն, երբ վերոյիշեալ տարիներու մէջ Եւրոպայի այլ եւ այլ մեծ քաղաքներն Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւները քննենք. Առնունք նախ այն քաղաքներն յորս պատուաստ ստիպողական չէր վերոյիշեալ տարիներուն մէջ։ Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 165 հազար 437 ի Բրակա, 84,373 ի Վիեննա և 28,954 ի Բարիզ առ իւրաքանչիւր 100,000 բնակիչ։ Լոնտոնի մէջ, ուր միանգամ պատուաստն է ստիպողական, Ծաղկախտէ մեռնողներուն միջին հաշիւն էր 25.5։ Երբ գանք այն քաղաքներուն յորս պատուաստ և կրկնապատուաստ միանգամայն ստիպողական են, հետեւեալ արդիւնքը կը գտնենք.— Վերոյիշեալ տարիներու մէջ դարձեալ Ծաղկախտէ մեռնողներու միջին հաշիւն էր 1,482 ի Տրէզդէն, 1,614 ի Պրէսլաւ և 1,687 ի Պէրլին։ Ոչ ոք կրնայ պնդել թէ այս վերջին երեք քաղաքներն աւելի մաքուր և առողջապահական աւելի ադէկ պայմաններու մէջ են քան Բարիզ, Վիէննա եւ Բրակա։ 1886ին բոլոր գերմանական բանակին մէջ 193 հոգի միայն մեռան Ծաղկախտէ, մինչ նոյն տարին ի Բարիզ Ծաղկախտէ մեռնողներուն թիւն էր 218։ Բրուսիական բանակին մէջ Ծաղկախտը գրեթէ անհետացած է, 1876 էն մինչեւ 1885 մէկ անձ միայն մեռած է Ծաղկախտէ։ Աւստրիական բանակին մէջ, ուր կրկին պատուաստ ստիպողական չէ, նոր դիւղորներու Ծաղկախտէ մեռնողներու միջին թիւն է տարին 52։

Հետեւեալ թիւերն, որ գերմանական քանի մը հիւանդանոցներու տետրակներէն քաղուած են, հակապատուաստեանց մանաւոր ուշադրութեան կը յանձնուին։— Այս թիւերը կը ցուցնեն թէ 1870-71ի Ծաղկախտի մեծ համաճարակի ատեն Ծաղկախտէ մեռնողներուն մէջ պատուաստելոց, կրկին պատուաստելոց և ոչ—պատուաստելոց համեմատութիւնն ինչ էր։ Ոչ պատուաստելոց հարիւրին ութսունը մեռան ի Մունխէր, հարիւրին եօթանասունն ի Փոզէն, և 54, 70, 76 և 81 առ 100 Պերլինի չորս հիւանդանոցներուն մէջ։ Պատուաստեալ հիւանդներէն 13 առ 100 մեռան ի Մունխէր, 12 առ 100 ի Փոզէն, և 13, 16, 15, 14 առ 100 Պերլինի չորս հիւանդանոցներուն մէջ։ Իսկ կրկին պատուաստելոց մէջ մեռնողներուն համեմատական թիւն էր 0 ի Մունխէր, 2 ի Փոզէն, 0, 4, 9, 9 Պերլինի չորս հիւանդանոցներու մէջ։

1882ին ի Պաւիերա Ծաղկախտէ հիւանդացելոց ամբողջին հարիւրէն հաղիւ հինգն էին կրկին պատուաստեալք։

Նիւ Եորք քաղաքին առողջապահական վարչութիւնն ունի թոշակաւոր բժիշկներ որք տունէ տուն երթալով տղաքները կը պատուաստեն և կը կրկնապատուաստեն։ Ոչ մի մանուկ կ'ընդունուի հասարակաց դպրոց եթէ չունի պատուաստի վկայական ի ձեռին։ Հասարակ դպրոցներու մէջ կրկին պատուաստն ևս ստիպողական է։ . . .

ՊԷՐԻՆԿԵԱՆ ԶՈՒՈՂՈՒԱԾ

Լորտ Ռէվէլսթոք ի վաճառ հանեց իւր կալուածներն, իւր Լոնտոնի պարանքն, ախոռներն՝ ընտիր ձիերով, և իւր պատկերաց թանկագին հաւաքածոյները։ Լորտ Ռէվէլսթոք Պէրինկեան Տան գլուխն է։ Լորտութեան բարձրացած էր իբրև անգլիացի մեծ սեղանաւորաց նշանաւորագոյններէն մին, և այժմ իւր ձախողուածով կը կորուսանէ իւր դիրքն, իւր ընկերային արժանապատուութեան մէկ մեծ մասն և իւր մեծաքանակ հարստութիւն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Անգլիոյ Խորհրդարանին բացման օրն երկուց կուսակցութեանց պատերուն օրուան արտաքին խնդրոց վրայ ակնարկութիւններն յիշելով, Պ. Ժաք Սէն-Սէռ կը գրէ Ֆիգարոյի մէջ թէ Լորտ Սալզպերի և Պ. Կլատսթոնն իրարմէ տարբեր կրնան խօսիլ արտաքին գործոց վրայ, բայց միշտ նոյն եզրանաւ պիտի գործեն երբ իշխանութեան վրայ գտնուին, ուրիշ բան չմտածելով բայց եթէ իրենց երկրին շահերն, և գործնականօրէն չզբաղելով այն գեղեցիկ բառերով որք ականջներու այնքան անուշ կը հնչեն, — քաղաքակրթութիւն, իրաւունք, արդարութիւն, եւրոպեան իրաւագիտութիւն, ևն.—որք թէեւ Ֆրանսայի քաղաքականութեան վրայ այնքան ազդեցիկ ազդեցութիւն մ'ի գործ կը դնեն, բայց պաշտօնի վրայ գտնուող անգլիացի աշխարհավարք, ո՛ր կուսակցութեան ալ պատկանին, չեն շեղիր իրենց շահու քաղաքականութենէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսացի լրաբերք հետաքրքրութիւնն այնքան յառաջ տարած էին որ մեռնարկեցին եղեռնագործ ատենի երդուելոց հետ կանխաւ բանակցիլ՝ գուշակելու համար թէ ներկայացուելիք դատերուն վրայ ինչ վճիռ պիտի տան։ Օրուան դատը Միշել Էյոյի և Կապրիէլ Պոնֆառի ոճրագործութեան դատն է, որով չատ կը զբաղի Ֆրանսական ընկերութիւնն։ Այս գատ տակաւին դատարանի չներկայացուած, չնորհիւ լրաբերաց անգազանապահութեան, ամեն պարագայք ամենայն մանրամասնութեամբ հրատարակեցան։ Մ-ռէնի խմբագիր Պ. Ժան Մորօ չչատացաւ այսչափով, և գնաց մէկ երկու երդուելոց հետ տեսակցեցաւ՝ իւր լրագրին մէջ հրատարակելու համար թէ հաւանօրէն ինչ վճիռ պիտի արձակեն երդուեալք՝ իրենց ներկայացուելիք երկուց ամբաստանեալց վրայ։ Որովհետեւ օրէնքը չընդունիր որ դատաւորք կամ երդուեալք կանխաւ կարծիք յայտնեն իրենց մատուցանելի դատերուն վրայ, հետեւապէս նոյեմբերին տեղի ունենալիք դատաստանը դեկտ.ին մեաց՝ ուրիշ խումբ մը երդուելոց ներկայացուելու համար։ Պ. Մորօ ի դատ կոչուեցաւ դատական իշխանութիւնն անարգած լինելուն համար իւր չափազանց հետաքրքրութեամբ, և միամեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օսմանեան Տէրութեան Սերպերուն Բարեգործական Նորակազմ Ընկերութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը Նոյմ. 28ին ներկայացաւ օսմ. դեսպանին ի Պելկրատ, իւր կանոնադիրը մատուցանելու Վսեմ. դեսպանին։

—Պ. Կարաշանին ևս, Միլան թագաւորին կուսակից պահպանողական կուսակցութեան պետն, արմատական կուսակցութեան յարելու վրայ է եղեր։

—Վիեննայի լրագիրք յոյժ կը դնահատեն Օսմ. Կայս. Կառավարութեան չէզոք ընթացքն այն կրօնական անհամաձայնութեանց մէջ որք պուլկարաբնակ և սերպաբնակ թեմորէից մէջ կը պատահին, ուր որ յունադաւան սերպ բնակիչք չեն ուզեր պուլկար եկեղեցականներ։ Կայսերական իշխանութիւնք, ինչպէս Մէջլիս ևս կը բացատրէր, բարեկարգութեան պահպանման եւնթի հոգ կը տանին, առանց կրօնային վէճերու միջամտելու։

—Ի Սոֆիա պաշտօնավարող դիւանագիտական գործակալք դիւանագիտական ծանուցագրերով չնորհաւորեր են Պ. Կրէքովի արտաքին գործոց Նոր նախարարին պաշտօնն։ Այս ընթացք պատուաբեր կը նկատուի պուլկարական վարչութեան համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լեհաստանի ամեն գործարանաց և արհեստանոցաց՝ մեծ թէ փոքր՝ տնօրէններուն և ամեն ագարակատերաց հրաման զրկուեցաւ իշխանութեանց ներկայացնել իրենց պաշտօնէից և սպասաւորաց ամբողջ ցուցակը, նշանակելով անոնց ազգութիւնն ու հպատակութիւնն. որովհետեւ ռուս կառավարութիւնը կ'ուզէ ճշդիւ գործադրել օտար հպատակաց վերաբերեալ նոր օրէնքն, որ արգելիչ և խիստ բազմաթիւ տրամադրութիւններ կը պարունակէ։

—Զարն հրամայեց որ սերպ բանակէն 40 սպայներ պաշտօնի կոչուին փեմերսպուրկի և չրջակայից զանազան գունդերուն մէջ։ Թ-յուի թղթակիցը զայս ծանուցանելով, կը յարէ. «Այս տնօրինութեան քաղաքական արդիւնք կախում ունին ռուս սպայից սերպ սպայից հետ վարուելու կերպէն, և այս մասին կեդր. վարչութիւնը մեծ կշիռ չունի։ 1878-1886ին ի Պուլկարիա պաշտօն վարող ռուս սպայից հրաման տրուած էր սիրայաշէտ պուլկար սպայները։ Բայց ռուս սպայք իբրեւ ստորին մարդիկ նկատեցին իրենց պուլկար ստորադասներն և խոտելի եղան նոցա։ Որովհետեւ Փեթերսպուրկի պահապան զօրաց ենթասպայք ընդհանրապէս հարուստ երիտասարդներ են և չատ դրամ կը վատնեն, մինչ սերպ սպայք միչտ ազքատիկ մարդիկ են, կ'երեւի թէ ռուս բանակին այս զօրագունդերուն մէջ սերպ սպայք մեկուսի պիտի ապրին, և չուտ պիտի ձանձրանան, կամ խառնուելով իրենց հարուստ պաշտօնակցաց հետ, ցոփակեաց պիտի լինին և պարտուց ներքեւ պիտի իյնան։ Եթէ այս գուշակութիւն ստուգուի, կարելի չէ որ Ռուսիայէն վերադառնալով բարուքէն և զօրացնեն սերպ զօրագնդոց կենցաղն ի Սերպիա։»

—Զեռնակորայի իշխանն ևս որոշեց Ռուսիոյ զինուորական բարձրագոյն վարժարանաց մէջ միչտ տասն չեռնակորացի երիտասարդներ ունենալ, իբրեւ ապագայ սպայներ Սեւ Լերան բանակին մէջ։

ՔԱՂԴԷՈՆԱՑԻՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Թարշի Նոյմ. 29 թուով թերթին մէջ կը կարդանք.

«Էլիաս, երկոտասաներորդ Պատրիարքն Բարելոնի, որ ի Լոնտոն Հաթըն-կարտըն թաղին մէջ իտալացի միաբան Հարց մօտ կը բնակէր երեք չաբաթէ ի վեր, կ'ուղեւորի դէպ ի Վատիկան, ուր ևս երկու օր պիտի մնայ, յԱրեւելս վերադառնալէն յառաջ։ Այս օրերս տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Սալզպերի մարքիզին հետ, և կարեւոր խնդրոյ մը համար դանդատեցաւ նմա։ Տեսակցութիւնն երեք ժամ տեւեց։ Պատրիարքը կը յայտարարէ թէ երկար ժամանակէ մ'ի վեր ոմանք յանգլիացի դատաւորաց յԱրեւելս ո՛չ միայն կ'անտեսեն զիւր իշխանութիւն իբրեւ հովուապետ, այլ կը չարունակեն խիստ պատիժներ տալ իւր իշխանութեան ենթարկելոց՝ փոքր յանցանաց համար։ Քաղդէացիք ոմանք, որք յոյժ դիւրազգած ժողովուրդ են, ինքնասպան եղած են «անգլիացի դատաւորաց խստութեան պատճառաւ»(*)։ Ինք խնդիրն Օսմ. Կայս. Կառավարութեան մատուցած լինելով, իրեն խորհուրդ տրուած է գործն իմացնել Սալզպերի մարքիզին, որ խոստացաւ չուտափոյթ դարման տանիլ իւր գանդատանաց, և պահպանել տալ զիւր պատրիարքական իշխանութիւն։

«Արեւելցի քրիստոնէից և անգլիացի միսիոնարաց վիճակին նկատմամբ պարբերաբար եկող դանդատանաց և աննպաստ տեղեկութեանց մասին, ի-

(*)· Ակներեւ է թէ այս եղելութիւնք Հնդկաստանի մէջ պատահած են, ուր եւեթէ կը պաշտօնավարեն անգլիացի դատաւորք, և ուր կան քաղդէացի գաղթականք։ Մ. Խ. Աէռ-Եէլի։

—« 91 »—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԹՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Գրեթէ չորս ամիս կար որ Բարիզէն մեկնած էր, երբ ստացաւ առաջին նամակը տիկին Տըլօռմէն, որ իրեն կ'իմացընէր թէ դաստիարակուհին սկսած էր արդէն կարծես հրաշքով կերպարանափոխել իր աղջիկը։

Պէտք է ըսել թէ կոմսը քիչ մնաց որ խենդենար ուրախութենէն և երջանկութենէն։ Այս բարեգուշակ նամակին երկուքուած օրէն իր շրթները դպցուց, եւ երբ Պ. Վան Օսէն եկաւ զինքը վերտին գըտնել, իր թեւերուն մէջ առաւ զայն և խեղդելու չափ սեղմեց։ Տեսակ մը յիմարութիւն եկած էր վրան։ Տղու մը պէս կուլար։ Եւ հատկապէս ձայնով մը կ'ըսէր.

—Ի՞նչ լաւ ըրիր ինձ հետ խստութեամբ խօսելով, իմ խենդութիւնս ինձ ցոյց տալով։ Ինձ կը թուի թէ պատուոյս կէսը նորէն գտայ այսօր։ Ա՜հ, եթէ մը-տիկ տնէն ու իրատներուդ . . . բայց ոչ, գիտէի որ իմ բարի ոգիս ես դուն . . . Ազատա՞ծ է, Օռօռ ազատա՞ծ է, սիրելիդ իմ Կիյեօմ. առանց քեզ ապո՞ւշ պիտի մը-նար։

Հակառակ այն մեծ վստահութեան զոր տիկին Տըլօռմ ունէր դաստիարակուհւոյն վրայ, կոմսին և ոչ մէկ նամակն անոր կը կարդար կամ թող կուտար որ կարդայ։ Կը բաւականանար ըսելով.

—Այսօր նամակ մը ստացայ Պ. Տըլօռմէն, ինձ այս ինչ այն ինչ բաներն է ըսեր և ձեզ այն ինչ այս ինչ բաները։

Բնական է ենթադրել թէ Պ. Լասէռ տիկին Տըլօռմին այնպէս չէր գրեր ինչպէս ամուսնին մը կը գրէ իր կնոջ, և թէ եթէ տիկին Տըլօռմ այնպէս խնամով կը պահէր կոմսէն ընդունած նամակները, պատճառն այն էր որ կը վախնար երեւան հանելէ այն գաղտնիքը զոր պէտք էր ծածկել մինչեւ որ Պ. տը Լասէռ որոշէր զայն յայտնել ամենուն։

Օռօռ որ ոչ մէկ գաղտնիք ունէր պահելու, փութացած էր իր հօրը նամակը հելու, փութացած էր իր հօրը նամակը հելու։ Բայց մտքէն անցմայրիկին ցուցնելու։ Բայց մտքէն անցնելով որ դաստիարակուհին կրնար տեսնել զայն, կոմսն այնպէս մը գրած էր որ կասկած մը չուներ նա այն բաներու վրայ զորս պէտք չէր որ գիտնար։

Կարդացած ատեն այդ սրտաշարժ նամակը զոր հայր մը կը զրկէր իր աղջկան, եւ որ արագ, քիչ մը կոշտ ու խոշոր գիրով գրուած էր, դաստիարակուհին զգացեալ յուզում մը որ սակայն վայրկեան մը միայն տեւեց։ Այդ նամակին գրերուն ձեւը զինքը զարմացուցած էր, արթնցնելով իր հոգւոյն մէջ նմանօրինակ գրի մը տարտամ, անորոշ յիշատակը։ Բայց նամակը մինչեւ վերջը կարդալէ եւ ստորագրութիւնը, Ռընէ Տըլօռմ, տեսնելէ ետքը, տխրութեամբ ժպտեցաւ իր պատրանքին վրայ։

Եւ իրաւամբ մտածեց թէ քանի որ կան մարդիկ որք իրարու կը նմանին դէմքով եւ ձեւերով, չատ մը գիրեր ալ կըրնան իրարու նմանիլ։

—Արդ, Լասէռի կոմսին մեկնելէն ի վեր տարի մը եւ քանի մը օր անցած էր, երբ տիկին Տըլօռմ նամակ մը ստացաւ անկից, որուն մէջ կ'իմացնէր իր մօտակայ վերադարձն ի Բարիզ։

Օռօռ չափազանց ցնծութիւն զգաց։ Տունին մէջ վեր վար կը վազէր, կը ցատկէր, կ'ուստոստէր, կը խնդար, կուլար, դաստիարակուհին եւ տիկին Տըլօռմը կը գրկէր։ Կատարեալ պզտիկ խենդ մը դարձած էր։

—Կ'ուզէի որ հիմակուընէ հոս ըլլար որպէս զի համբոյրներովս լափէի զայն։ Ի՞նչպէս գոհ պիտի ըլլայ, ի՞նչպէս ուրախ պիտի ըլլայ։

Եւ հայելիի մը առջեւ կենալով, կ'աւելցուներէր.

—Ապահով եմ որ պիտի չճանչնայ զիս, քանի որ ես իսկ ինքզինքս չեմ ճանչնար։

Տիկին Տըլօռմ խօսեցաւ Պ. Տըլօռմին վերադարձին վրայ զօրովալից կնոջ մը պէս որ սիրեցեալ ամուսնոյ մը բացակայութեան վայրկեաններն հարամած է և որ անոր գարձը տեսնելով բուռն ուրախութիւն մը կը զգայ։

Իսկ դաստիարակուհին տխուր էր եւ մտախոհ։ Կ'ուզէր ինքն ալ զգալ իր աշակերտուհւոյն բերկրութիւնը, բայց չէր կրնար։ Օռօռ ի զուր կ'ըսէր իրեն։

—Դուք իմ հայրս չէք ճանչնար, բայց պիտի տեսնէք թէ ի՞նչ բարի մարդ է։ Անիկա գիտէ թէ իր պզտիկ Օռօռն ի՞նչ կը պարտի ձեզ, երբ զձեզ տեսնէ, պիտի սիրէ զձեզ այնչափ որչափ մայրս եւ ես կը սիրենք։

Մտատանջութեան մէջ կը մնար նա, որպէս թէ դ՛բաղդութեան մը նախազգացումն ունենար։ Ինչ որ կը զգար վախ չէր, եւ սակայն անոր կը նմանէր։ տեսակ մը անձկութիւն էր, տեսակ մը նեղութիւն որուն ինչ ըլլալը չէր հասկնար։ Եւ, խռոված, կը հարցնէր ինքնիրեն թէ տան մէջ ինչ փոփոխութիւններ պիտի ըլլային հօրը դարձէն վերջը։

Իրիկուն մը, ժամը իններն տասնին ատեանները, տիկին Տըլօռմ, Օռօռ և դաստիարակուհին, որք սրահին մէջ ժողվուած էին, կը պատրաստուէին բաժնուիլ գիշերուան հանգիստն երթալու վայելելու համար, երբ զանգակի հարուած մը լսուեցաւ։

—Ի՞նքն է, ըսաւ տիկին Տըլօռմ նըստած տեղէն ցատկելով։

—Հա՛յրս է, հա՛յրս է, բացագանչեց Օռօռ։

Դաստիարակուհին շատ տժգունեցաւ և սիրտն սկսաւ ուժգին բաբախել։ Անշուշտ ինք ալ չէր գիտեր, ինչու այդպէս կ'ըլլար։

Դուռը բացուած էր և սանդուղին վրայ ոտնաձայն մը կը լսուէր։ Կառապանն որ կայարանէն կոմսը տուն բերած էր, անոր մախաղը վերի յարկը կը հանէր։

Անհամբեր իր հօրը գիրկն խնալու, հակառակ տիկին Տըլօռմին որ կը ջանար թող չտալ, Օռօռ սրահէն դուրս նետուեցաւ։

Դաստիարակուհին ոտքի ելաւ։

—Տիկին, ըսաւ ձայնով մը որ քիչ մը կը դողար, ներեցէք որ ես սենեակս քաշուիմ։

—Ի՞նչպէս, չէ՞ք ուզեր հոս կենալ ու ինձ հետ ընդունիլ Պ. Տըլօռմը։

—Թողութիւն կ'ընէք, հոգնած կը զգամ ինքզինքս։

—Իրաւունք ունիք, քիչ մը տժգոյն կ'երեւիք։

—Այնուհետեւ, տարուան մը բացակայութենէ վերջը, Պ. Տըլօռմ հարկաւ չատ բաներ ունի ձեզ ըսելու։ Չեմ ուզեր զձեզ նեղել իմ ներկայութեամբս։

—Թերևս քիչ մը իրաւունք ունիք։ Բայց Պ. Տըլօռմ անշուշտ պիտի ուզէ զձեզ տեսնել և ձեզ հետ խօսիլ Օռօռին վրայ։

—Շատ աղէկ, եթէ Պ. Տըլօռմ փափաքի խօսիլ ինձ հետ այս գիշեր, կ'իմացընէք ինձ առաջուց. չեմ պառկիր ես. կը յուսամ որ քանաբէին վրայ վայրկեան մը հանգչելով զգացած անհանգստութիւնս փարատի։

Այս ըսելով դաստիարակուհին տիկին Տըլօռմի ձեռքը սեղմեց, եւ որպէս թէ վախնար ուղեւորին յանկարծ ներս մտնելը տեսնելէ, խենդի պէս դուրս վազեց սրահէն։

Օռօռ իր հօրն առջեւ նետուած էր այն վայրկենին յորում կոմսը հրաման կուտար ծառայի մը որ իր գալուստը ծանուցանէ։

Ի տես իր աղջկան որ այնչափ ոգեւորուած էր հիմայ եւ չատ աւելի շնորհալի ու գեղեցիկ եղած էր քան անկից բաժնուած ատեն, որուն ճակատն երանութեամբ կը շողշողար, որուն անուշ նայուածքը, խելքով լուսաւորուած, գորովով կը փայփէր, Պ. տը Լասէռ անշարժ մնաց, այքերը մեծ մեծ բացած ու Օռօռին վրայ սեւեռած, որպէս թէ վարանէր զայն ճանչնալու։

Որչափ ալ տիկին Տըլօռմ իմացուցած ըլլար իրեն իր նամակներով, կոմսը չէր յուսար այսպէս կերպարանափոխութիւն մը տեսնել, և կը դիտէր այդ հրաշալիքն, իր աղջիկը, այդ շողարձակ, այդ արեգակնավառ էակը, եւ խորին աքանչացում մը կը զգար։

—Չե՞ս ճանչնար զիս, ըսաւ Օռօռ քաղցր ձայնով մը, թեւերը երկնցնելով, պատրաստ անոր գիրկը նետուելու։

—Աղջի՛կս, աղջի՛կս, գոչեց կոմսը։

Հեծեծանք մը իր ձայնը խեղդեց։

Բազուկներն որք բացուած էին գոցուեցան նորէն իր աղջկան վրայ որ իր կուրծքին փակած էր։

Վայրկեան մը ուրիշ բան չլսուեցաւ բայց եթէ տրուած և առնուած համբոյրներուն ժխորը։ Ցետոյ երկու հեծեծիններ արձակուեցան միանգամայն։ Հայրն և աղջիկը ուրախութենէ կուլային, իրենց գոգ գոչուն թեւերուն մէջ զիրար սեղմելով։

(Շարունակի.)

լիաս Պատրիարք յայտարարեց Սալղ-պըրի մարքիզին թէ այս տեղեկութեանց չորսէն երեքն անհիմն է բոլորովին։ Ամեն դաւանութենէ Քրիստոնէից ոչ միայն լիակատար ազատութիւն կը տրուի կրօնային պաշտամանց այլ և օսմանեան զինուորական իշխանութեանց կողմէ պաշտպանութիւն կը վայելեն։ Արդէն Վեհ. Սուլթանն հաստատած է 800 վարժարաններ իւր հպատակաց բարձրագոյն կրթութեան համար, յորս ազակերտք կը հրահանգուին ի ձեռն իրենց ազգակից ուսուցչաց։ Ամեն նախարարական պաշտօնատան մէջ քրիստոնեայ պաշտօնատարներ կան։ Տեղացիներ որք քրիստոնէութեան դէմ մեղանչեն՝ խստիւ կը պատժուին, և արեւելեան երկրաց մեծագոյն մասին՝ եթէ ոչ ամենուն մէջ, իրաց իսկական վիճակը չի համապատասխաներ անգլիացի միսիոնարաց նկարագրութեան։

«Լորտ Սալղպըրիի հետ այս տեսակցութեան արդիւնքն, անմիջապէս հեռագրեցաւ ի Կ. Պոլիս։»

Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ռումանն նախարարութիւնն հրաժարական տուաւ Մերակոյտի նախագահին ընտրութեան առթիւ տեսած լինելով թէ մեծամասնութիւն չի վայելեր։

Նորագոյն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մերակոյտն 38ի դէմ 68 քուէով վստահութիւն ցուցած լինելով, նախարարութիւնն ետ առած է իւր հրաժար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՒ

Մայրաքաղաքիս ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Ինպէռ Լիմայի (Փերու) դեսպան կարգեցաւ, և իրեն կը յաջորդէ կոմս Լանմիէ-Վիլառ։ Սթոքհոլմի դեսպանատան Ա. թարգմանն Պ. Պուռկարէ նոյն պաշտօնով Կ. Պոլիս կուգայ։

Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Չինացիք նախապայարեալ ժողովուրդ մ'են։ Ի թիէնձին ողողմունք կենաց և ընչից մեծ կորուստներ պատճառած լինելով, տեղացիք դրգռուեր են Եւրոպացւոց դէմ, զորս պատճառ կը համարեն այս ողողմանց։ Օտար մարտանաւեր խարսխած են Թիէնձիէնի առջև, ի պաշտպանութիւն եւրոպացի տարրին։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Սերպիա այսօր Ռուսիայէն կը ստանայ իւր «լոյսն», այսինքն՝ քարիւղը։ Կակարին ռուս ընկերութեան քարիւղարարձ առաջին շոգենաւը, թիւ 48, Նոյմ. 29ին Պելկրատ հասաւ, 2,290 մէթրական կենտէնար քարիւղ բերելով։ Զորս շոգենաւեր եւս կը սպասուին որք 23,000 կենտէնար քարիւղ պիտի բերեն։

—Բաց ի 70,000 Պէրատան հրացաններէն զորս արդէն ղրկած է սերպ բանակին, Զարն ուրիշ շատ մը զէնքեր եւս նուիրեց Սերպիոյ պատերազմական նախարարութեան։

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻ

Պելկրատէ կը հեռագրուի թէ Նոյմ. 27—28 ի դիշեր անծանօթ չարագործներ փորձեցին դուռներ կամ պատուհաններ կոտրելով մտնել Նաթալի թագուհւոյն բնակած տունը, բայց սպասաւորք աղմուկը լսելով, վազեցին հասան և չարագործք փախան։

Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ մէջ մի դինը կը բարձրանայ օր ըստ օրէ, այնպէս որ գործաւոր դասք այլ եւս միս դնելու անկարող կը լինին։ Յունիս և Յուլիս ամսոց մէջ փորձուած էր ամերիկեան դուար մուծանել ի Գերմանիա իբրեւ փորձ, բայց մաքսերն այնքան ծանր են որ մսի գինն այս փորձով չիջաւ։ Պերլինի մսագործաց լրագիրը կը ծանուցանէ թէ տարւոյս Մայիս 1էն մինչեւ 31 Հոկտ. 93,085 եզ կամ կով պակաս մորթուած են Գերմանիոյ 32 մեծ քաղաքաց սպանդանոցներուն մէջ քան անցեալ տարւոյ Նոյմ. 1էն մինչեւ 30 ապրիլ։

ԻՏԱԼԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Իտալիոյ մէջ Պ. Քրիսպիի յաղթանակաւ վերջացող ընտրական պայքարին սաստկութեան վրայ դադարմը տալու համար բաւ է յիշել թէ Բազէրթայի կառավարիչը խելակորոյս եղաւ իւր զգացած յուզման սաստկութենէն։ Իտալիոյ դահաժառանգն Բազէրթա եկած լինելով, կառավարիչն անոր ձեռքն համբուրեց և իւր կնոջ եւս խստիւ պատուիրեց համբուրել այս արքայական ձեռքն, և միանգամայն ազաղակեց։ «կեցցէ՛ Իտալիոյ նոր թագաւորը»։ Դժբախտ պաշտօնատարն արդիւնեցաւ յիմարանոցի մէջ։

ԹՈՒԼՈՆԻ ԴԷՊՔԸ

կը յիշուի թէ Թուլոնի քաղաքապետ Պ. Ֆուրու և երեք կիներ ձերբակալեցան մեծման ամբաստանի գործի մը պատճառաւ, հետեւանք այն մեղապարտ յարաբերութեանց զորս քաղաքապետը տածած էր՝ գաղթականութեանց մէջ պաշտօնավարող նաւային սպայ Ժոնքիէռի կնոջ հետ։ Բաղաքապետին գիտութեամբ և միւս երկուց կանայց միջոցաւ այս կին հինգ-վեց ամսուան բեռէ մը կ'ազատի, մեղանչելով բնական և մարդկային օրինաց դէմ, որոց թէեւ առաջնոյն ձեռքէն գրէթէ անվնաս կը պրծի, բայց երկրորդքն այժմ կը սպառնայ պատժել զինք և իւր մեղսակիցներ։

Էքսի ամբաստանիչ ատենին որոշմամբ, Պ. Ֆուրու և ձերբակալեալ երեք կանայք, որոց մին արհեստիւ դայեակ, պիտի դատուին Վառ դաւառին եղեռնադատ ատենին առջեւ, փետր. ամսուն մէջ։

Թուլոնի քաղաքային խորհրդոյն կողմէ պատուիրակութիւն մը պիտի ներկայանայ Պ. Ֆուրուի, իւր հրաժարումը պահանջելու, որպէս զի քաղաքին գործերն երեսի վրայ չմնան։

Ի ՓԱՐԻԶ

Զմրան սաստկութիւնք արդէն զգալի են յեւրոպա։ Ի Պերլին և ի Փարիզ առատապէս կը ձիւնէ։ Անցեալ հինգշաբթի երեկոյ մանաւանդ շատ ձիւն եկաւ ֆրանսական ոստանին մէջ։

—Պ. Բլէմանսօ որոշեց վերստանձնել արմատական կուսակցութեան կառավարութիւնը, զոր ժամանակէ մ'ի վեր լքած էր պուլանժէական վտանգին պատճառաւ չուզելով յուզել հանրապետական կուսակցութիւնը բաժնող խնդիրներ։ Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ Պ. Բլէմանսօ պիտի կրկնէ և հռչակէ արմատական կուսակցութեան պահանջումները։ Պահպանողականք ներքնապէս ուրախ են որ հանրապետական կուսակցութիւնը վերստին կը պառակտի, մինչ չափաւոր Հանրապետականք ցաւով և զայրոյթով կը տեսնեն Արմատականաց նոր ձեռնարկը։

ՎԻԵՆՆԱ

Վիեննայի քաղաքային խորհուրդն ի մօտոյ պիտի լուծուի, որովհետեւ հակահրէական կուսակցութեան ընթացքն անհնար կ'ընէ խորհրդոյն գործառնութեանց շարունակումը։

ՔՈԽԵԱՆ ՄԷԹՈՆ

Երկու միլիոն մարքի դրամագլխով Միւնիխի մէջ ընկերութիւն մը կազմուեցաւ՝ Քոխեան դրութեամբ դարմանատուն մը հիմնելու համար։ Կիւմփէնպէրկի պալատն հիւանդանոցի պիտի վերածուի։

—Ի Պերլին, Բարեգործական հիւանդանոցին մօտ սկսաւ շինութիւնն մեծ հաստատութեան մը, որ Տքթ. Քոխի արամագրութեան ներքեւ պիտի գրուի՝ թէ՛ հիւծախտաւորներ դարմանելու և թէ միկրոբային խնդրոց վրայ իւր խուզարկութիւններն յառաջ տանելու համար։ Հիւանդներու բաժնին մէջ 150 անկողինք պիտի գըտնուին, և միկրոբական ճիւղին մէջ մանրադիտական և քիմիական աշխատանոցներ և գործիքներ պիտի հաստատուին նորագոյն կատարելութեամբ։

ՁԵՌՆԱԿՈՐԾ

Ձեռնակորեան շոգենաւային ընկերութիւն մը կազմելու խորհուրդն յաջողութեան ճամբու մէջ է, շնորհիւ Լէօյիթէնպէրկի դքսին գործօն աջակցութեան։ Որովհետեւ այս խորհրդաւորի գինուորական քան առեւտրական նպատակներ ունի, կը ծանուցուի թէ պէտք եղած դրամագլուխն, երկու միլիոն ֆիորին կամ մէկ ու կէս միլիոն ռուպլի, դիւրաւ պիտի ստորագրուի ռուս սեղանաւորաց կողմէ։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

189։

ԹՈՒԱԿԱՆԵՒՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

ՍԵՓԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳԻՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրատեղեակը. Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, Միջնայարկ, թիւ 48, 49, 50։ 390

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաւերական չեն։

ՍԻՄՈՆ ԴԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈ

Ընդէ Գրո�դ

Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց

(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հաւաքածոյներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ունի ճոխ պարունակութիւն մի ընտիր դասակարգութեամբ՝ շահագրգիռ և հետաքրքրական ուսանողաց համար։ Երկասիրողն եւրոպացի մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յաջողած է լաւագոյն մեթոդով մի առաջնորդել զաւակիրս յուսալն աշխարհիկ լեզուի։

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՆ կը բաղկանայ երկու մասերէ։ Ա. մասին մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, ելն. Գինն է 3 դահեկան։ Իսկ Բ. մասին մէջ՝ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծագիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածներ, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, 35 հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններն, առածներ, բարոյական իմաստներ, բառագիտական ծանօթութիւններ ելն ելն։ Գինն 7 ուկէս դահեկան։ Կը ծախսուին ամէն հայ գրավաճառաց քով։

Սոյն գործոյն կեղծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ԱՒԻՄՈՆ ԴԱԲԱՄԱՃԵԱՆ։ 163

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք թէ Ամեն. Խրիմեան Հայրիկ այս աւուր աւստրիական շոգենաւով կը մեկնի մայրաքաղաքէս։ Ինչպէս յայտնի է, Ն. Սրբազնութիւն ուրիշ կ'երթայ յերուսաղէմ։

Ռոստոսթոյի Հայոց հոգեւոր հովիւ Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան այս առաւօտ իտալական Պոֆոս շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ, ուր պիտի մնայ տասն օրի չափ։

Իսպ. Նոր-Թագի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյս վերաշինութեան Օծման 2 դրդ. տարեդարձն լինելուն առթիւ Գեր. Տէր Մատթէոս Սրբազան Արքեպիսկոպոս Իզմիրլեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյս (Նոյեմբեր 25) յառաջիկայ կիրակի առաւօտ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Վ. Ադէնդրէ Ադէնդէր

Ց. ՊԱՊԱՅԵԱՆ Գ. Բ. ՃԻՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Սկիւտար, 19 Նոյեմբեր 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Էնկիւրիի Նահանգին վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի, առաջին քարտուղար վերաքննիչ ատենի առեւտրական ճիւղին և նախկին շրջանաւարտ Իրաւագիտական վարժարանին։

Եղզատի դաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Էնվէր էֆէնտի, քարտուղար Վճռաբեկ ատենին և նախկին շրջանաւարտ Իրաւագիտական վարժարանին։

Եղզատի պատժական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Ռպտիւլլահիզ էֆէնտի, անդամ նախնական դատարանին Պուրկազի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գ. զօրաբանակի ընդհանուր պիտոյից ճիւղին նախագահ Միրլիվա Մահմուտ Համտի փաշայի և Թնդանօթարանի քննիչ ժողովոյ փոխ-նախագահ ու Զէյթուն Պըրունի գործարանին տնօրէն Միրլիվա Ճէմալ փաշայի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ մայրաքաղաքիս ֆրանսական նամակատան տնօրէն Պ. Մաթիա Բյոնի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Եանեաի Նահանգին Մէքթուպճի Ռպտիւլլահ էֆէնտիի, Բ-ռ-է-բ-դ-ռ Տը Լէ-Բ լրագրոյ տնօրէնի ընկերակիցներէն Պ. Ռպֆիքտ Բէսսոսէի և ի Մեքսիկա հրատարակեալ Ն-է-ռ-Լ լրագրոյ արտօնատէր Պ. Տօն Կոնցալոյ Իսթիվալի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Միտիլլիի երեւելիներէն Պ. Սթամբաքի Լսնաթոլիի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Երմտական Նախարար Վսեմ Յակոբ փաշա երէկ առաւօտ յաջորդաբար կայս. պալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

—Նախարարաց Խորհրդոյ անպաշտօն անդամ Վսեմ. Ճէվտէդ փաշա երէկ Բ. Դուռը գնացած պահուն, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ կայս. պալատ հրաւիրուեցաւ և մինչև ուշ ժամանակ հոն մնալով չկրցաւ Նախարարաց Խորհրդին ներկայ գտնուիլ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Կայս. պալատն երկրորդ քարտուղար Դատարի պէյ երէկ Բ. Դուռը գնաց և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

—Նախարարաց Խորհուրդն երէկ իւր շաբաթական նիստը կազմեց եւ զբաղեցաւ Պ. Հիրշի Բուռմէլիի երկաթուղւոյ մէջ ունեցած բաժիններու վաճառման խնդրովը, Պ. Նակէրմաքէրսի Մուսանիա-Պրուսա-Դոնեաթերկաթուղւոյ ծրագրոյն քննութեամբն և այլ կարեւոր խնդիրներով։

—Նախարարաց Խորհուրդէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը պահ մը խորհրդակցեցան։

—Կրօնական գործոց տնօրէն Զիվէր պէյ երէկ Նախարարաց Խորհուրդին կողմէ կոչուելով իրմէն ինչ ինչ բացատրութիւնք առնուեցան։

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Երեկի թուրք լրագրաց մէջ հետեւեալն հրատարակուած է Տպագրական Տեսչութեան կողմէ.

Բաղէշի, Քարբերդի, Էնկիւրիի և Ատանայի Նահանգներէն Նոյեմբեր 14 և 16 թուականաւ եկած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ այդ նահանգաց մէջ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, որ և է դէպք չէ պատահած և թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ ևս Տը. պագրական Տեսչութեան կողմէ հետեւեալն հրատարակուած է.

Կարնոյ, Ատանայի, Բաղէշի, Տրապիզոնի, Քարբերդի և Վանայ Նահանգներէն Նոյեմբեր 18 թուականաւ եկած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ այդ Նահանգաց մէջ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, որ եւ է դէպք չէ պատահած և թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

— —

ՎՍԵՄ. ԱՀՄԷՏ ԱՐԻՖԻ ՊԷՅ

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ հրամանաւ Վեհ. Սուլթանին՝ 2500 ղրուշի յաւելուած մը եղած է Տպագրական վերատեսուչ Վսեմ. Ահմէտ Արիֆի պէյի ամսաթոշակին վրայ։

Կայսերական այս բարձր գնահատում արժանաւոր վարձատրութիւն մըն է այն օգտակար ծառայութեանց զորս Ահմէտ Արիֆի պէյ կը մատուցանէ իւր կարեւոր և փափուկ պաշտօնին կիրառութեամբ։ Ն. Վսեմութիւն ո՛չ միայն բոլոր զինքը ճանչցողներուն համակրանքը կը գրաւէ իբր հմուտ և բարեկիրթ անձնաւորութիւն մը, այլ նաև կը վայելէ մեծ համարում՝ իբր խղճամիտ, արդարակորով և անձնուէր պաշտօնատար։ Ուստի անկեղծապէս կը շնորհաւորենք զինքը կայսերական այս շնորհաց համար։

— —

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՑ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Սոֆէր կ'իմանայ թէ Վճռաբեկ ատենը վաւերացուցած է եղեռնադատ ատենի այն վճիռն, որով Պալաթի բաղնիքին գաֆէճի Համբարձում, կայս. կառավարութեան դէմ ճնասակար խօսքեր ընելուն համար հինգ տարուան բերդարգելութեան դատապարտուած էր։

* *

Սոֆոն եւս կ'իմանայ թէ իբրև խրոովարարաց խումբին նախագահ ամբաստանեալ ռուսահայ Յակոբ Վարդ Պատրիքոֆի և սորա ձերբակալեալ ընկերաց և երկու փախստական ընկերաց քննութեան թուղթերը պարունակող գրութիւններն երէկ իրիկուն վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազին կողմէ յանձնուած են եղեռնադատ ատենի ընդհանուր դատախազին։

* *

Նոյնպէս սոյն դատարանին յանձնուած են Էմմանուէլ էֆէնտիի, որ ճնասակար գրութեանց վաճառման համար ամբաստանուած է, նախնական քննութիւնները պարունակող գրութիւնները։

— —

ՋՆԵՐԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Երեկի թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ ձերբակալման հրամանագիրը.

Օսմանեան տէրութենէն մաս մը երկիր բաժնելով Հայաստան անուամբ ինքնօրէն կառավարութիւն մը կազմելու նպատակ ունեցող խռովարարաց խումբի իբրեւ պետ և անդամ ամբաստանեալ հետեւեալ անձինք փախած են։ Ասոնք են քաղաքային բժշկական վարժարանի աշակերտ Հաճընցի Համբարձում էֆէնտի, չափաւոր երկայնահասակ, դեղին մօրուքով, քիթը միջին մեծութեամբ, սեւ աչքերով ու յօնքերով և դրէթէ 35 տարեկան։ Դերձակ Մարդար Վրէմեան՝ չափաւոր երկայնահասակ, երկար դէմքով, երեսին ոսկորները ցցուած, նիհարակազմ, խարտեաշ մազերով, քիչ պեխերով, դրէթէ 25-26 տարեկան։ Հայոց վարժարանի ուսուցիչներէն Կարապետ կամ Յովհաննէս Աստուածատուրեան՝ գիրուկ, սեւ մորուքով, երեսները գիրուկ ու կարմիր և դրէթէ 35 տարեկան։

Ասոնց արարքը համապատասխանելով Պատժական օրինաց 54րդ յօդուածի յաւելուածին տրամադրած ոճիրներու, եղեռնադատ ատենին առջեւ դատուելու համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած են, ըստ տրամադրութեան Պատժական Դատավարութեան Օրինաց Դ. գլխոյ Բ. մասին։

Ամբաստանիչ ատեանն ձերբակալման սոյն հրամանագիրը պատրաստեց ի գիտութիւն դատական բոլոր պաշտօնէից և ոստիկանաց, որպէսզի վերոյիշեալ անձերն ո՛ւր որ գտնեն, ձերբակալեն և յանձնեն նոյն դատարանի բանտը։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 18ին ու 20ին Հալէպի ու Համայի մէջ հնոտախտի որ եւ է դէպք չէ պատահած։ Հալէպի շրջակայ Էրիխա գիւղախումբին մէջ Նոյեմբեր 12 էն մինչեւ 18 հնոտախտի 3 մահեր պատահած են։ Մարաշի մէջ Նոյեմբեր 18ին՝ 3։ Համայի մէջ նոյն թուականին՝ 9, 19ին՝ 15, սակայն 20ին որ եւ է դէպք չպատահելով, առաջուան բռնուածներէն 3 մահեր պատահած են։ Նոյեմբեր 18ին Ատանայի մէջ հնոտախտի մէկ մահ պատահած է։ Քիլիսի մէջ երեք օրուան միջոցին 8 մահեր և Նոյեմբեր 19ին Իսալիպի մէջ հինգ մահեր պատահած են։

Երէկ մայրաքաղաքս եկած հեռագիր մը ծանուցած է թէ Քարբերդի Պէհէսնիի գաւառակին մէջ Նոյեմբեր 19ին մարդ մը մեռած է հնոտախտէ։

Լիբանանու կառավարչին կողմէ եկած հեռագիր մը եւս կը ծանուցանէ թէ այդ կողմերու առողջապահական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։

— —

ԿԱՐԻՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարինէն Նոյեմբեր 12/24 թուականաւ Սրտ-դ-ռի ուղղեալ նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.

Հակառակ Ցունաց Պատրիարքարանի Սինոդին կողմէ Անտիոքայ Պատրիարքին վրայ ի դրուած ճընշման եւ ստիպման, այս վերջինը չուզեց համակերպիլ եկեղեցական կանոնաց հակառակ եւ անխոհեմ տնօրինութեան մը, որով Կարնոյ յունական եկեղեցիք ինչպէս նաեւ յիշեալ Պատրիարքարանի իրաւասութեան ներքեւ գտնուող միւս բոլոր յունական եկեղեցիք չգոցուեցան։

—Գոհութեամբ կը հաստատեմ թէ այստեղ անդորրութիւնը չէ խանգարուած ո՛չ մէկ միջադէպով։

—Ռուսական և պարսկական սահմանագլխոց մօտ գտնուող քիւրտ ցեղերու պէտերը նահանգիս կուսակալ Հասան Խայրի փաշայի կողմէ հրաւիրուելով, անոր յորդորանաց վրայ հանդիսաւորապէս խոստացան թէ անդորրութիւնը չ'պիտի խռովի բնաւ իրենց ցեղերու կողմէ։ այդ ցեղապետք գիր մը ստորագրեցին որով այժմէն իրենք կ'ստանձնեն պատասխանատուութիւնն քիւրտերու ձեռամբ պատահելիք ամեն այն դէպքերու որք կրնան անդորրութիւնը վրդովել։ Ցեղապետք իրենց կարգին այս պատասխանատուութիւնը պիտի ծանրացնեն իրենց ստորադասելոց և այս վերջինք ժողովրդոց վրայ, այնպէս որ քիւրտերն համերաշխաբար պարտաւոր են պահպանել հանրային անդորրութիւնը։ Ասոնք որ ցեղապետներու տուած խոստման հակառակին, ծանր պատիժներու պիտի են թարկին։

—Ռուս կառավարութիւնը շատ խիստ միջոցներ ձեռք առած է ռուսահպատակ կամ Թուրքիայէն դաղթող Հայոց նկատմամբ որք՝ խռովարարաց կողմէ մղեալ՝ կ'ուզեն օսմ. հողն արշաւել եւ անկարգութիւններ յառաջ բերել անդ։ Ռուս կառավարութիւնն իւր Քօղազներուն միջոցաւ հայածել եւ ցրուել պիտի տայ հայոց այն ամեն խումբերն որք կրնան կազմուիլ։ Ասկից զատ, հրամայած է ձերբակալել և Կարսի բանտերը ղրկել այն հայերն որք զէնք կը կրեն կամ զէնք կը պահեն իրենց տան մէջ։

— —

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՐԻՖԻՆ

Բէժիի կանոնագրոյն նկատմամբ խորհրդակցութիւններ կատարելու համար կազմեալ յանձնաժողովն, որ կայսպատան մէջ ի նիստ կը գումարէր ընդ Նախագահութեամբ առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիրէյա փաշայի, իւր խորհրդակցութիւններն աւարտած եւ տեղեկագիրը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին։

— —

ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒ

Ծանուցուեցաւ թէ ճաբոնական կառավարութիւնը մարտանաւ մը յատկացուցած է ընկղմեալ Էրթուղրուլ մարտանաւէն ազատեալ օսմանեան սպայները Կ. Պոլիս բերելու համար և թէ ճաբոնական մարտանաւը մինչեւ Պէշիքթաշ պիտի գայ և հոն պիտի մնայ։

Արդ, Վեհ. Սուլթանը հրամայած է որ այդ մարտանաւ Տարտանելն անցնելով Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստը գայ և այդ առթիւ հարկ եղած կայս. Ֆէրմանը գրուելու վրայ է։

Մարտանաւու հրամանատարը պաշտօն ունի նաեւ Վեհ. Սուլթանին մատուցանել ճաբոնի վեհապետին ինքնագիր մէկ նամակն ու թանկագին նուէրները։ Հրամանատարը Կ. Պոլիս ժամանելուն Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ զայնս յանձնելու համար։

Կրսուի թէ ճաբոնական մարտանաւը դեկտեմբերի վերջերը ատ կը ժամանէ։

Սարուխանի կառավարիչ Քեամիլ պէյ (նախորդ նախարար Ոստիկանութեան) երեքշաբթի օրն իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։ Ն. Վսեմութիւն մեկնելէ առաջ կայս. պալատ գնաց շնորհակալութիւն յայտնելու և անտի Բ. Դուռը գնաց իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու։

—Մայրաքաղաքիս ռուսական հիւանդանոցի վարչութեան որոշմամբ, այդ հաստատութեան բժշկապետ Տոքթ. Սզէրգէյ այսօր Պէրլին կ'ուղեւորի Տոքթ. Քոխի գիւտն ուսումնասիրելու համար։

—Թաղապետութեան Դ. շրջանակի տնօրինութիւնը կը ծանուցանէ թէ Նոյեմբեր 1էն մինչև 21 Պէշիքթաշի, Օրթաքէօյի, Գուրուչէշմէի, Արնաւուտքէօյի, և Պէյպէքի մէջ իսլամ և ոչ-իսլամ 287 տղաքներ ձրիաբար պատուաստուած են եւ թէ պատուաստը տակաւին կը շարունակուի։

—Երէկ Առնաւուտ գիւղի մէջ 3 տարեկան հրեայ տղեկ մը վառարանի մը քով գտնուած պահուն վառարանին վրայ գըտնուած սանը, ուր կերակուր կը պատրաստուէր, վրան թափեցաւ և տղեկն ստացած վերքերէն քիչ յետոյ մեռաւ։

—Ռուսական Օբէլ շոգենաւն, յորում կը գտնուէին 2410 կովկասցի գաղթականներ երէկ Վոսփորէն անցնելով դէպ Միջերկրական ուղեւորեցաւ։

—Երէկ Ոսկեղջիւրի շոգենաւերէն 7 թիւն երբ Ունգարաքի կամուրջէն կ'անցնէր ցեկնաւու մը բաղխուելէն կամուրջին զարնուելով, շոգենաւուն քովը գտնուող ճեմիչը խորտակեցաւ, ուր նոյն պահուն տղայ մը կը գտնուէր, որոյ թիւը միայն քիչ մը վնասուեցաւ։

—Երմտական քննիչք սկսած են քննել Պոլսոյ թղթատարատան հաշիւները։

—Թաղապետութեան Զ. շրջանակին տնօրէն Մահմիտ պէյ երէկ քննական պըտոյտ մը կատարեց ի Գասըմ Փաշա և ի Խասգիւղ։

—Եղեռնադատ ատեանն երէկ դատեց Ֆաթիմէ անուն թուրք կին մը, որ տուն մը բռնկցնելու ձեռնարկած էր։ Այս կին դատապարտուեցաւ երեք տարուան շղթայակապ աշխատութեան։

—Ոստիկանութեան նախարարութեան որոշմամբ Լանկի և Զուքուր Չէշմէի կողմը նոր պահականոցներ պիտի շինուին և Թաշթա Գալէի, Մէրճանի, Բարմաք Քաբուի, Թոփ Քաբուի ու Եէնի Քաբուի պահականոցներու ոստիկանաց ու ոստիկան-զինուորաց թիւը պիտի աւելնայ։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը ծանուցած է Կրէտէի կուսակալութեան թէ Սուլթանիէ վարժարանը մտնելու համար զրկուած Կրէտէցի պատանիներէն միայն մէկ անգամուան համար 15 ոսկի հագուստի տակ և ադկից զատ 30 ոսկւոյ տարեկան թոշակ մը պիտի առնուի։

—Ընդվեալ Էրզրում մարտանաւու խղդուած սպայից ու նաւաստիներու ընտանեաց ի Նպաստ կատարուած հանգանակութիւնք 409 999 ղրուշի հասած են։

—Ոստիկանութեան նախարարութեան հրամանաւ Պոլսոյ պանդոկներու տէրերը ժամանակէ մը հետէ տետրակներ ունին յորս կ'արձանագրուին ուղեւորաց անունը, նախորդ հացէն ու պաշտօնը կամ արհեստը։

—Բերայի ոստիկանութեան մէկ պաշտօնական ազգը կը ծանուցանէ թէ յոյն փաստաբան Պ. Նիքօլայիտէսի սպանման առթիւ ձերբակալեալ անձանց միոյն վրայ այնքան ծանր կասկածներ հաստատուած են, որ նոր խուզարկութիւնք աւելորդ դատուած են։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Այս գիշեր, առաջին անգամ ներկայանալի,

ԼԱՔՄԷ (LAKME)

օպերա-Գոմիք 3 արարուածով, Երաժշտութիւն Լէօ Տէլիպի։

Երիտասարդ մը որ գիտէ Հայ. Գաղ Գերմ. Անգլ. և տոմարակալութիւն, կը փափաքի վաճառատան մը մէջ պաշտօն մը ստանձնել։

Դիմել Արեւելքի խմբագրատուն։

372 2—3

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ց. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Ի Ղալաթիա, Մոմխանէ, Նպարեղինաց առեւտրով զբաղող Ց. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ եւ Ս. ՎՐԹԱՆԷՍԵԱՆ ընկերութիւնը լուծուած լինելով, յիշեալ ընկերութեան անդամներէն Ց. Պ. Պոյաճեան՝ պատիւ ունի ծանուցանել իւր պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ միւնայն առեւտրով զբաղելու համար վաճառատուն մը բացած է ի Մոմխանէ, չոգենաւային Լլոյդ ընկերութեան գրասենեկաց դիմացը, Ռուսաց Անտրէէ վերոյի վանուց ներքեւ, թիւ 111, ուր կը գտնուին ամեն տեսակ նպարեղէնք, ըմպելիք, Ռուսիոյ անխառն իւղ, ընտիր խաւեար և Չինաստանի ու ռուսական Բարձրի անխարդախ թէյ։ 205

«ՎԻՐԵԼՔ ՑԱՐԱՐԱՏ». — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ երեսփոխ. ժողովոյ արեւելասէր անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կաւկասիա և ի Հայաբնակ գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յէջմիածին։—Հեղինակ՝ Պ. ՃԷՅՄՍ ՊՐԱՅՍ, Թարգմանէ՝ Գ. Ց. Բարաղեան։ Գին 4 դրուշ։ Պաղատելեան ընտիր տպագրութիւն։

Կեդրոնատեղի՝ Զարգարեան Գրատուն։

Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Սալրքան համամ փողոց, թիւ 14, Կ. Պոլիս

ՄԱՄԼՈՅ ՏԱԿ

ՍԿԶԲՆԱՏԱՐԵՐՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՁԱՐԳԱՐԱՆԱՑ

ԳՐԵՑ

Դ. Ս. ԻՒՔԻՒՃԵԱՆ

Դրական Տեսուչ Ազգ. վարժարանաց

Հանձնարարութեամբ Վաւերացմամբ

ՏՈՒՐՔԻՄԱՆԱԿԱՆ ԵՈՐՁԻՆՈՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԵՒ ՏՈՒՆ

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱՑՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԻԱՊԵՏԱԿԱՆՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 3 դեկտ.—Կ'ըսուի թէ Ֆրանսացի Միապետականք, Լավիժրի կարդինալին բանախօսութեան յառաջ բերած յուզման ի տես, մտադրած են գումարումներ ընել գաւառային գլխաւոր քաղաքաց մէջ, ցոյց տալու համար թէ Հանրապետութեան յարելով վտանգներ կը ծագի կաթոլիկ եկեղեցւոյն համար։ (Իբր թէ Լավիժրի կարդինալ և Անսիի եպիսկոպոսն այս միապետական գործիչներուն չափ չեն գիտեր կաթոլիկ եկեղեցւոյն շահը։ Ծ. Խ.) Ցէյ«ոյ» կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսացի եպիսկոպոսք ոմանք Պապին կարծիքն հարցուցած են, որ պիտի պատասխանէ թէ Վատիկան կը ճանչէ ամեն հաստատեալ կառավարութիւններն՝ առանց միշտ հաւանելու այն միջոցներուն որով հաստատուած են։ Պապը թեթեւցնելով հանդերձ կարդինալին յայտարարութիւնները, պիտի հաստատէ եղեր անոր ընդհանուր ոգին։

ՀՆՏԱԽՏՆ Ի ՍՈՒՐԻԱ

ՓԱՐԻԶ, 3 դեկտ.—Սուրիոյ մէջ հընտախտին տարածման պատճառաւ, Մէրսինի և Տրիպոլսոյ միջև գտնուող նաւահանգիստներէն եկող նաւեր վարակեալ կը նկատուին Ֆրանսայի և Ճէզայիրի նաւահանգստաց մէջ։

ՄԱՌ ՔԻՆԻԼԻԻ ՕՐԷՆՔԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԷՆ, 3.—Գանձային նախարար Պ. Ուինտոմի տարեկան տեղեկագիրը կարծիք կը յայտնէ թէ պէտք կայ մաքսային նոր սակագինը փոփոխելու։ Բայց փոփոխման ձեռնարկելէ յառաջ պէտք է արդեանց սպասել։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 3.—Պ. Քառնօ ստորագրեց հրամանագիրն որով Ցունաստանի կը տրուի մաքսային ամենէն նպաստաւորեալ ազգին յատուկ պայմանները մինչեւ 1 փետր. 1892։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԳՈՐՍԱ

Ղալաթիա 22 Նոյմ.

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երկկ երեկոյ գոց. (Մէյ-գ. Դ. Սէրի	20	9
Ադատաւոր բաց ուեցաւ	20	9 1/2
Կէս օրին »	20	8 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիէ երեկ երեկոյ	79	2
» » ժամ 5ին	79	5
ԻՆԹԱՆԱՔ ԱՐԺԵՔՆԵՐ		
Փոխառութիւն A Սէրի	42 1/4	
» B »	28 3/4	
» C »	20 8 1/3	
ԲԱՆԿԱՅԻՆ		
Սօսիէթէ ֆէնէրալ ..... Ազգ. Լ.	4 35	
Գրեսի ֆէնէրալ ..... Սա. »	9 20	
Ռանք օք Ֆոնս ..... » »	6 24	
Սօս. Շանմ Եվլիյէր ..... » »	4 30	
Թրամուէյ ..... » »	535	
Ռումելի Երկաթուղի ..... Ծր	78 1/8	
Բանձնեթաղթ Լավիժոմի Դ. Ն.	146	
ԻՆՔԱՑԻ ԴՐԱՄՈՎ		
Օսմանեան ոսկի ..... գրչ.	100	
20 ֆրանգոց ..... »	87 7	
Ազգային ոսկի ..... »	109 32	
Մարք (գերմանական ոսկի) ..... »	107	
Իռլանդիայ ..... »	90 80	
Փրիմիզ ..... »	51 10	
Ռուպլի թղթագրամ ..... »	7 83	
Մէջ. արծաթ (տարբ) ..... »	107 32	
Վիեննայ ..... »	102 30	
Հինգնոց ..... »	102 20	
Մինթայիք ..... »	100	
Թասֆիյէ ..... »	—	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 3 Դեկտեմբեր, ժամ 3 վայր 50 երեկ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 65
» » 4 1/2 %	105 55
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	18 82 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	78 75
» Լեժիի բաժնեթուղթ	340
Պանք Օթոման	626 25
Գրեսի Լիոնէ	811 25
Իտալական Ռանթ 5 %	94 45
Հիւսնական 5 %	467 50
Բրէսիլիէ թուրք (1890)	411 25
Եգիպտական միացեալ	486 25
Պանք օք Բարի	852 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	470
Սուէզի ջրանցք	2415
Սպանիական արտաքին	75 1/4
Ռիո Թինթօ	507 50
Մէսաիսոնս	693 75
Զէջ Լոնտոն, 3 Դեկտ. ժամ 6 վայր — երեկ	25 28
Լոնտոն, 3 Դեկտ. ժամ 6 վայր — երեկ	
Անգլ. գրամուլիան	96 3/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 7/16
» » » Ա.	42 1/4
» » » Բ.	23 3/4
» » » Գ.	18 7/16
Փոխառութիւն 1877	101
Պանք Օթոման	14 7/8
Եգիպտական միացեալ (Լիւնիֆիյէ)	95 5/16
» սառնա. (բրիմիէժիէ) նոր	92 1/4
Ռիո Թինթօ	24 1/8
Ֆոնտիէյ (փոխառ. Ռուսիա)	101 (?)
Հիւսնական 5 %	91
Մոնթոլ »	74
Ռուսական 1889	98
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 28
Վիեննա, 3 Դեկտ. ժամ — վայր	—
Օսմանեան երկաթուղի	37
» Լեժիի բաժնեթուղթ	144 3/4
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	115 70
Պերլին, 3 Դեկտ. ժամ — վայր	—
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Ռուպլի թղթագրամ	236 25
Օսմանեան երկաթուղի	79 25
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	18 35

ԲԱՐԻԶ ԲԻՐԺ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 3 Դեկտ. ժ. — վ. — երեկ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 60
Օսմանեան քոնսոլիտ Դ.	18 82 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	78 75
Օսմ. Լեժի	835
Բրիմիէթ Թուրք	412 50
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	470 87 1/2
Պանք Օթոման	626 25
Ռիո Թինթօ	615

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ Նոյմ. 8

Թաղ. Խորհուրդն հրաժարած է ի վարուց և ազգ. վարժարանն դարձեալ նախկին վիճակին վերածուած. ուսուցչաց ոմանք մասնաւոր վարժարան բացին և կը յարատեւեն առ ժամանակայ կերպիւ առ ի շէջոյէ իրենց վկայականաց։

Ամսոյս 6ին տեղս ժամանեցին Պ. Պ. Դաւիթ Փիլթովճեան և Արէլ Մարկաւագեան երկոքին ուսուցիչք՝ որոց մին յատկապէս հրաւիրուած է պատուաւոր ազգայնոց կողմանէ մասնաւոր վարժարան մը բանալու համար, իսկ միւսը ուսուցչութեան վկայական ստանալու համար կ. Պոլիս Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ դիմած և վկայականն առնլով վերադարձած է ի մեծ ուրախութիւն ազգայնոց բազմաց։

Գեր. Աբրահամ եպիսկոպոս Մամիկոնեանի հոս այցելելուն համար եւած զրոյցն անհիմն է, զի հաւաստեօք կ'ըսուի թէ նորին Գերապատուութիւնն Պրուսայէն ուրիշ երկիր մեկնած է։

Ազն. Օր. Դենեզարդ Թահթաճեան՝ որոյ Ուսումն. Խորհրդէն առաջնակարգ ուսուցչուհւոյ վկայական ստանալուն տեղեկացանք մտերս ազգային թեթերու միջոցաւ, աղջկանց վարժարան մը բացաւ և կը տեսնենք որ կը քաջալերուի ազգայիններէն։

Երկարատեւ երաշտէ ետք յորդառատ անձրեւներ արբուցին ծարաւի երկիրը եւ անկում պատճառեցին արմտեաց գիներուն։

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 26 հոկտ.

Ըստ երկարժամանակեայ փափաքանաց որբանոցի հոգաբարձութեան, սեպտեմբերէ սկսեալ, Որբանոցն իւր յատուկ վարժարանն ունեցաւ. քաջալերութեամբ Առաջնորդ սրբազան հօր և Թաղ. ժողովոյ. 12 որբերէն ի զատ, անդ կը յաճախեն 50ի չափ թոշակաւոր և 10ի չափ ձրի աշակերտներ. առ այժմ ըստ մի մասնաւոր համեստ ծրագրի, հայերէնի, Թուրքերէնի, Ֆրանսերէնի, կրօնի, պատմութեան, աշխարհագրութեան և թուաբանութեան դասեր կ'աւանդուին, ընդ տեսչութեամբ և տնօրէն դասախօսութեամբ Սահակ էֆ. Սէրայտարեանի և մի քանի օգնական դասախօսաց։ Իցիւ թէ ի քաջալերութիւն Որբանոցի խնամակալութեան և յիշեալ դասախօսի, Կրթ. Մարմինն ազգային կալուածոց սնուցիչն, ուրիշ թաղային վարժարանաց նման, տարեկան կամ ամսական մի մասնաւոր նպաստ յատկացուցէր։ Որբանոցի խնամակալութիւնն կը խնդրէ որ Արեւելի միջոցաւ իւրեանց շնորհակալութիւնն յայտնեմք առ բժիշկ Սերովբէ էֆ. Մէսխաեանն որ շատոնց ի վեր որբերն, տկարներն և հիւանդներն կը դարմանէ, կը յուսամք թէ ուրիշ բժիշկներն եւս պիտի հետեւին սորա բարի ընթացքին։

Որբերը դեռ վարձու տան մէջ կը բընակին, բայց Առաջնորդ սրբազան հայրն շատոնց խոստացած է նորակառոյց ուսումնարանի քով յատկապէս որբանոց մը եւս շինել տալ։

Պատ. Կրթ. Խորհրդոյ ատենապետն, Ստեփանիկ էֆ. Դաւթեան որ ժամանակէ մ'ի վեր գործով Պոլիս կը գտնուէր, անցեալ շաբթու աստ ժամանեց, և Կրթական նաւի դեկն ձեռք առաւ կրկին։ Ս. Պագալեան և Տ. Գոմէլեան էֆ. Կրթ. մարմնոյ անդամակցութենէն հրաժարած են, և նոցա տեղ Նշան էֆ. Տէրպապեան և փաստաբան Տիգրան էֆ. Պուշագճեան պաշտօնի կոչուած են։

Գրիգոր էֆ. Խերտեկեանի հրաժարելէն ատտի Թարգմ. Մ. վարժարանի բարձրագոյն կարգի թուրքերէն և ֆրանսերէն դասեր երեսի վրայ մնացած էին. բայց այս օրեր Թորիկեան Յովհաննէս էֆ. Թուրքերէնի դասերն օրական երկու ժամ ստանձնած է ազգասիրաբար։ Ի դիմաց Պատ. Կրթ. Մարմնոյ մեր խորին շնորհակալութիւնն և երախտագիտութիւնը կը յայտնենք յիշեալ էֆէնտիին։

Ակնից առաջ կրթական ընդհանուր տեսչի մը կարեւորութիւնն բացատրած էի, ուրախ եմք որ Կրթ. մարմնէն անլքսելի չմնալով մեր պահանջ, զգացած է նորա անհրաժեշտ հարկաւորութիւնն. բայց տակաւին որ և է անձի ընտրութեան չէ յանգած, յամենուն որոշում մը չտալու համար։

Մանուկ էֆ. Նորհատեան, 6 ոսկի ամսականաւ կեսարիայէն տեղւոյն ազգային կեդրոնական վարժարանի տեսչութեան և տնօրէն դասախօսութեան պաշտօնին կոչուած է։ Նորհատեան էֆ. 15 տարիներէ ի վեր, ատ անընդհատ ազգային վարժարանաց մէջ իբրեւ գլխաւոր դասախօս կը պաշտօնավարէ, բազում աշակերտներ նուիրած է ազգին, յորոց մեծագոյն մասն առևտրական հրապարակի վրայ կը փայլին և շատեր ազգային վարժարանաց մէջ. դասախօսութեան ասպարիզին մէջ, մեծ դիրք մը բռնած են, թէ ի քաղաքիս և թէ ի գաւառս։ ինքն հմուտ է հին և արդի հայերէնի, Թուրքերէնի, ֆրանսերէնի, անգլերէնի, ընդհ. պատմութեան, գրագիտութեան, ուսողութեան, աշխարհագրութեան, աստուածաբանութեան և բնական գիտութեանց. ի զուր կը ձգնէր Կրթ. Խորհուրդն և վարչութիւնն չթողուլ իւրեանց բազմամեայ եւ բազմարդիւն դասախօսն և վարժարանաց տեսչութիւնն յանձնել, բայց դժբաղդաբար շատ կանուխ պայմանագրութիւնն կնքած էր կեսարիոյ հոգաբարձութեան հետ. և հեռագիր հեռագրի կը յաջորդէին հետ. և հեռագիր հեռագրի կը յաջորդէին շուտով ճամբայ ելլելու. չմոռանանք ըսել թէ յիշեալ էֆն հիւանդանոցի և Որբանոցի հիմնադիրն եղած է։ Վերջապէս եկած հասած էր բաժանման ժամը. Առաջնորդ սրբազան Հայրն, յատկապէս իր կողմէ վարդապետ մ'էր զրկած. արդէն Կրթական և Բաղաքական ժողովներն իւրեանց ներկայացուցիչներն ունէին. իր աշակերտներ. աշակերտաց աշակերտներ, մտերիմներ և խուռն բազմութիւն շրջապատած էին զինքն, ողջերթ մաղթելու համար որ համակրանաց ցոյցերու մէջ տեղի ունեցաւ կարի սրտայոյզ եղանակաւ։

Վ.

ՀԷԳ ՏՕՔԹԷՕՌ

Արտատրոփ կ'սպասէինք իրեն, Տօքթէօռը, վիրաբոյժը, պիտի գա՛ր. պատուհանէն անքթիթ կը դիտէինք փողոցին անկիւնը ուրկէ պիտի տեսնէինք զինքն առաջին անգամ. օ՜հ, բժշկի մը սպասելու անձկութիւնը... մեր հիւանդը կը տառապէր. յանկարծ բաղխեցաւ մեր դուռը, նայեցանք վար,—ոչ ոք, անծանօթ դէմք մը երիտասարդի, ու մինչ կը շարունակէինք մենք դիտել փողոցին անկիւնը.—«բայց ի՞նքն է.» ըսաւ մեր տան բժիշկը որ մեզ հետ իրեն կ'սպասէր.

Ի՜նչ, Տօքթ. Սանճաքճեա՞նը, այդ գալիկահար երիտասա՞րդը, որ կարծեսմահատիպ բան մը կը կրէր յինքն այն դիակներէն որոց մէջէ էր ապրած. ի՞նքը, վիրաբոյժը. է՛հ, նախապաշարեալներ չէինք մենք, բայց չը վստահեցանք մեր հիւանդը այն օր այդ բժշկին, որ արդէն բնաւ ջանք ալ չէր ըներ համոզելու մեզ թէ վստահի՛նք իրեն. համե՛ստ մարդը. Տօքթէօռը երկու օր վերջ կատարեց իւր գործողութիւնը, հրաշքը. աւելի գէշ մեր հիւանդին համար որ երկու օր աւելի տառապեցաւ, ու մեզ համար որ այդքան մեծ տաղանդի մը վրայ կասկածելնուս համար կը չփոթէինք հիմայ.

Տօքթը տարի է անկից ի վեր յորում իւր խաւար սկզբնաւորութիւնն ըրաւ, ու Տօքթ. Սանճաքճեան կը մեռնի այսօր Պոլսոյ առաջին վիրաբուժի համբաւով. այդ համբաւը ժողովրդային համբաւ մը չէր զոր անգիտակից ամբոխը կը չինէ այնքան դիւրութեամբ որքան կը շնչէ, կ'սպանէ. համակ Պոլսոյ բժշկական դասն էր որ խմբերգ մը կը ձեւացնէր տօքթէօռին տաղանդը ներբողելու. իւր անուան չուրջ շկար այն հեգնական ժպիտը կամ արդար սրտմտութիւնը զոր ամեն անարդար յաջողութիւն կը յարուցանէ իւր դէմ. իւր դանակով մարտնչելով վէրքերու ու փտութեանց դէմ՝ խլած էր տօքթէօռն իւր համբաւը բժշկական այնպիսի ճիւղի մը մէջ, որ ամենէն աւելի տեսանելի, չօշափելի, —«բրիլյանտ» ամենէն ստուգօրէն կ'որոշէ բժիշկի մը կարողութեան չափը.

Դեռ հագիւ քանի մը ամիս առաջ Բերայի հայ ականաւոր բժիշկ մը խորհրդակցութեան կը կոչուի իրեն հետ յոյժ կարեւոր գործողութեան մը համար, բժիշկը չէր ճանչնար մեր վիրաբոյժը.—է՛հ համեստ մարդիկ ուշ կը ճանչցուին յաճախ աւելի ազէկ ճանչցուելու համար.—Տօքթ. Սանճաքճեան կ'ընէ անդամատութիւնն այնքան ճշդութեամբ ու մեծ փորձագէտի յատուկ արագութեամբ, որ բժիշկը յապուշ կրթած կը խոյանայ Սանճաքճեանի վրայ ու սրտաջերմամբ ձեռքը սեղմելով, «Զեզի պէս հայ վիրաբոյժ մ'ունինք եղեր.» եւ դարձեալ նոյն բարձրաստիճան բժիշկը կ'ըսէր դէռ երէկ թէ «Հայ ազգը կորուստ մը ըրաւ.» կը յիշեմ այս մասին դէպքերը հոս, զի փոքր դիպուածներ թօռանչեալ անցքերու պատմութենէն աւելի լոյս մը կը սփռեն յաճախ անհատներու, ինչպէս նաեւ ազգերու նկարագրոյն վրայ.

Տօքթ. Սանճաքճեան այնպէս պատրաստուած էր կեանքին իբր թէ մահկանացու չէր՝ սար մարդ.,բայց այդ մարդուն սպառած մարմնոյն մէջ կեանքը պատրաստակ մ'էր ապրելու. այս բժիշկը որ ցաւերու աշխարհին մէջ ապրեցաւ, որ աւելի շատ կենակցեցաւ իւր սիրական հիւանդներուն քան մարդոց հետ, որուն համար հիւանդանոցը իւր տունն էր, կրցած էր վարժուիլ մահուան գաղափարին, մահուն հետ իւր ունեցած հանապազօրեայ գիրկընդխառնմանը մէջ.—չեմ գիտեր. Ակնմտաղի անտառներու բուրումնալից արտաշնչութենէն, կէօզթէփէի ջինջ օդէն, ու Պուրսայի ջուրերու ծծումբէն ի զուր առողջութեան մասնիկ մը, մի միայն մասնիկ մը կը խնդրէր. չը գտաւ. չը գտաւ. չը գտաւ. ինքն ալ՝ իբրեւ բժիշկ մը որ ամեն բան կը հասկնայ՝ գիտէր իւր վիճակը, իւր գործիներուն համար կ'ըսէր թէ «Ամուրդի պիտի դրուին օր մը...» Բայց որովհետեւ Աստուած գոնէ այդ մխիթարութիւնը տուած է մարդուս՝ ինքը, բժիշկը՝ որ ինքզինքը դատապարտած էր, հազիւ սքօղեալ ուրախութեամբ մը կ'ընդունէր մեր շնորհաւորութիւններն ամեն անգամ որ խափանսիկ առողջութեամբ մը կը վերադառնար օգափոխութենէ. «Ի՞նչպէս, իրա՞ւ զիս այդքան առողջ կը գտնէք...»

«Ո՞վ է սա մարդը»—«Տօքթ. Սանճաքճեանը»—«Բայց ինքը հիւանդ է խեղճը.» կ'ըսէին իրեն համար. այս հիւանդը դէկանոնիթի պէտք չունէր, կը յիշեմ զինքը գործիներու տուփը գրպանը յամրաբար ընթանալ իւր քայլամերժ սրունգներուն վրայ, ամեն ուրեք իւր հետ թափառեցնելով իւր ցաւը զոր կ'արհամարհէր, իր հիւանդը խնամելու ու անոր կեանքին հսկելու, ի՞նչ փոյթ եթէ իւր կեանքէն բան մը ձգէր անոր մօտ.

Տարօրինակ հազարապետ մ'էր այս հազարապետը, սիրուն, պաչտելի կտրոցով մը—իր թուրը,—զոր երբէք չը գործածեց մարդկութեան դէմ այլ մարդկութեան համար, որ երբէք վէրք չը բացաւ այլ գոցեց, միշտ գոցեց զանոնք.

Վիրաբոյժը, թերեւս փոխարինենք զայն օր մը,—հազիւ կը հաւատամ,—բայց այն պատուական մարդը զոր կորուսինք անփոխարինելի է. գերազա՛նց մարդը. ի՜նչ սուր, հատու մտածումներ իւր նշդրակին պէս, ու միանգամայն ի՜նչ հեգնական նուրբ երանգ մը իւր ամբողջ խօսակցութեան մէջ. նուազկոտ, ցա՛ծ ձայն մը, ու անոր համար ալ քաղցր, զոր սրահի մը խօսակցութեան հծծիւնին մէջէն որոշել կ'ուզէր, իբրեւ սիրական գործիի մը ձայնը նուագախմբի մը մէջէն. անակնկալ մ'էր լսել զինք որ խօսի այդքան մաքուր հայերէնով եւ բազմահմտութեամբ ամեն նիւթի վրայ որ բժշկութիւն չէ, լսել նոյն իսկ, այդ ոգեսպառ մարդը, որ խօսի Թէլեթոյի Սօնաթը ԲէէթՕվէնի վրայ այդքան գեղեցիկ ոգեւորութեամբ։ Ու գիտեցէք որ մենք այս մարդը հիւանդին մարթին մէջ ճանչցանք միայն, այսինքն ախտացեալ ջիղերով ու զգայնութեամբ ալ ախտաւոր, որ կ'արգիլէր զինքը երեւնալէ իւր նկարագրոյն բովանդակ պայծառութեանը մէջ։

Կը յիշեմ զինք վիրահատութեան գոգնոցը կապած ու վիրարուժի նուրբ մատներու ու հիւանդի նրբագոյն մատներուն մէջ առած կտրոցը՝ մատենալ հիւանդին, մերկացած իւր փէչէն որուն տակ կը պարզուէր սիրուն գլուխ մը ու ճակատ մը, ճակատ մը հարուստ որ բան մը կ'սէր քեզի, ու ակօսացեալ աչքեր որ գիտմամբ կարծես ետ քաշուած են, աւելի աղէկ, աւելի հեռուն տեսնելու համար. վրդովատաչէ այդ մարմնոյն վրայ առէրդով դէմք մը, ամփոփուած գիտուն մի խիստ մօրուքին մէջ.—աւելի գեղեցիկ մարդ չեմ տեսած.

Ճշմարտագոյն խօսքերէն մին զոր լսած եմ, սա է թէ «մարդու մը կորուստը իւր ձգած բացովը կը չափուի,» ու տօքթէօռին ձգած բացը մեծ է. կ'ողբանք զինքն իրեն համար, բայց միեւնոյն ժամանակ կ'ողբանք զինքը մեզ համար, եսական զգացմամբ մը. պատուական հայ մը եւ հանճարեղ բժիշկ մը մէկանց կը կորսնցնենք, սուգը կրկին է. մահեր կան որք մարդուս աչխարհային իրաց վրայ ունեցած հայեցողութեան, ըմբռնման ու գնահատութեան եղանակը կը յեղափոխեն, վեր ի վայր կը շրջեն վայրկենապէս. տօքթէօռին մահը այդ մահերէն է. այս մահը գուռացող անարդարութիւն մ'է. մարդուս չափ գերազանց էակի մը համար կեանքը «կամա՞յ» երեւոյթ... —կատակը դառն է, ու ամենէն մեծ արհամարանքը որ փակցուած ըլլայ ըղձալիր մարդկութեան ճակտին՝ մահն է այն.

Գնա՛, հէգ տօքթէօռ, հանգչելու գոնէ հոն, հողին մէջ, զի չատ տառապեցար հոս. գնա՛, մեր արցունքը քեզ հետ. իսկ՝ թէ դիակներու հետ ունեցած կենակցութիւնդ նուազ ահաւելի ընէին անոնց դրացնութիւնը հողակոյտիդ քով. գնա՛, հողն է որ կը խլէ զքեզ մենէ, զի երկինք այդ անարդարութիւնը չը պիտի գործէին երբէք.

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

Գատրգիւղ 19 Նոյեմբեր

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի Ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան համեմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէնց դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օգը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար. գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարսայարդար մը կը գտնուի։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՁԱՌՈՒՆ
ՆԻԳՕՂԱՒԻՒ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ

99, Ս—ԼՊ Պ—ՂԷԼ Բէ՛ՀՕՒՄԷՐ Պ—ՂԷ, 99
195 Կ. Պ—ԼԷ 61—90

ՏԱՐԱՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ
ԳԱՂԹԱԿԱՆ

Ն. Ձ. ԱՐԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զագմագճիլար Եօղուշու
Յակոբեան խան, Թիւ 8, 9, 10, 11

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ քարեշիշատակ Հօրս՝ ձանիկ Արամեանի հմբաւաւոր Տպարանն զոր ցարդ օտար ձեռքեր կը վարէին՝ այս անգամ ուղղակի մեր վարչութեան ներքեւ առած եմք։

Այս առթիւ պէտք եղած միջոցներն ի գործ դրած եմք լիուլի գոհացնելու համար զամէն անոնք՝ որք քարեհաճին իրենց վստահութեամբ պատուել զմեզ։

Տպարանիս մէջ կը գտնուին Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն, Գուլարերէն, Ռուկարարէն եւայլ ամեն ոճզուած տառեր՝ իրենց պարզ եւ զարդարուն տեսակօք։ Ինչպէս յառաջ ունէր այսու եւս ամենամեծ խնամով պիտի տպագրուին ամեն տեսակ գրքեակներ, ինչպէս նաեւ հարսանեկան Հրաւիրագիրներ, Այցեքարտներ, Նամակագրութիւն, Մահագոյժ եւայլն, եւն։

Տպարանս իրեն նշանաբան ընտրած է Գնոյ չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն, փութաջանութիւն եւ այն ամեն հանգամանքներ որք յատուկ լինին ձանիկ Արամեան Տպագրատան։ Կը հրաւիրուին Պատ. Հեղինակք եւ Արգոյ Ազգային փորձով Ճանաչտել մեր ըսածներն։

ՆԵՐՍԷՍ Ձ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ՄԱՆՈՒՇ — Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ եւ փութով կը կատարուին։

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐԲՈՑԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԸՍՏ ՀՕՄԻՈՊԱԹԻՔ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն Ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ տղաներու քով, Կեդրոնատեղին է Յ. Գալֆիեանի գրատուն Զագմագճիլար եօղուշ։

Եկիւեալ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի, ի Կէտիկ-Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կիսաւոր Բերայ։ (Եիքսէք-Գալաբրբմ, 587 Թիւ)։
188 9—18

ՍԳՈՂԻՆ ՄՕՌԻՒ ԶԿԱՆ ՕՇԱՌԱԿ

Նբլոբզ, Կ. Պոլիս, 3 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ և Գուռ,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքերէն կարող չեմ փոխել ընել, այլ համանման ուրիշներու փոխարէն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փոխել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձէր Մորիս ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաբեռնելով, և մարսելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս սխտարբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաստատած է, մանաւանդ այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

Տ. Ս. Ս. ՄԱՂԲՈՅՆԻ ՓՇՆՇ
Բժիշկ Վ.Ս. Սուլթանին

ԱԶԴ

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իւր չոգենաւը, նաւապետ Ուսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հբլէն առտ հասաւ ամսոյս 1ին։

ԱՍՏՂ ԲԵԹԼԷՀԷՄԻ

Ա.

Սկզբնաւ՝ Ճէմբրոնիան

Քրիստոնէական իրաւունքի վերդաստանութեանց հեթանոսական մտացածին գաղափարներու վրայ դեռ եւս ըստ արժանւոյն չէ պաստաստուածաբանուած։ Յառաջ եկած մոլորութեամբ մը, մինչդեռ արաբ շերտը երկու օրէնք՝ բնական և գերբնական տարբերութեանց վերածելու և որով իրաց երեւոյթներն մեծաւ պատրանք մեկնելով, արդի մեթոդ Գիտնը նշանակելու փորձ մը է։ Կը շարունակուի։

[Նշանակութեամբ]

5—5

ՀԱՅԱՐ ԵՒ ... ԶՐՕՍԵՑՈՒՑԻՉ
ՄԱՆՐԱԿՐԹԱՐԱՆ

Իւր զուարճալի հրատարակութիւնքը ծանօթ Պ. Տ. Գ. Փափազեանի «Հայրենիի Մի Զրօսեցուցիչ Մանրակրթարան» անունովը։ Հրատարակուելու է ամեն տարի այսօրէն Բ. հատորը տեսոր առ տեսոր բաղկացեալ իր հրատարակութիւն 16 երեսէ 30 փարա։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ

ԳԱՂԼԻԱՆԷՆՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ի ՊԷՏՍ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԻՆՔՆԸՆՏԵԼ, ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

Յուլիոս

ԳՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

Հինգ մասէ և 604 էջերէ բաղկացեալ ընտիր աշխատութիւն մ'է. Ա. Բ. Գ. մասերը 2 ական կրուշ են. իսկ Դ. և Ե. մասերը 4 ական. ամբողջը մէկտեղ ընտիր կազմովը 20 ղրշ։

Կեդրոնատեղին է Զագմագճիլար փողոց, Թիւ 20, Յուլիոս Գ. Գալֆիեան գրատուն։

Այս գիրքը գաղղիերէնէ ի հայ թարգմանութեան համար կատարելագործեալ դասագիրք մ'է, և ամեն գաղղիերէն ուսանողաց համար անհրաժեշտ պէտք մ'է. ինչպէս է գաղղիերէնէ ի հայ բառագիրքը։

Գործին վրայ լաւ գաղափար մը տանելու համար գործոյն յաջողքանը կարդացէք։

Ց. ԳԱՎԱՌԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱՆՈՑ
ՀԱՅԵՐԵՆԻՔ ԳԵՐԻՔԱՆԱՑՈՑ
ԳԱՂԼԻԱՆԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅ. ԵՒ ԳԱՂԼ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ Գ. ՄՕՋԵԱՆ

62 ԳԻՆՆԷ 3 ԶՐՇԻ 18—20

ՏՈՔԹՈՐ ՍԵՂԲՈՒՆԵԱՆ, տեղափոխուելու թիւն ըրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի շարշի փողոց, Թիւ 58, ամէն օր կէս օրէն վերջը, ի բաց առ. Երեքշաբթի օրերը։ 24—30

ԻԼԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷ

Մինթատ բօսթալար խարիֆինէ օլարաք իշպու Իսեամ չինթատէ վուգուպուլան ֆուրթունալը հավալարտա եօլճըլարը գարշուտան գարշուեա բահաթ վէ էմ. Նիեէք իլէ միրուրլէրինի թէչսիլ վէ թէչմին մագսէտի իլէ Թրշրինի սանինին օն պէշինճի Բէրշլմալէ կիւնինտէն իթիպարէն աթիտէ մուհարրէր բօսթալարրն պէհէր կիւն իճրա օլընճաղը Շիրքէթի Խայրիէ թարաֆընտան իլան օլունը։

Ս.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեկամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած գումարին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Հակերութիւնս կ'ապահովագրէ հոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիոյ Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 բ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՅԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱԶԶԶԷ-ԳԱՓՈՒ, ՋԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10
ԳՆԵՔ ԸՆՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այդ վաճառատուն, որ առ ինքն ուզղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գաւառաց հետ հաստատած բազմաճիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հաստատակութեան համարուն, վերջերս ճավպրէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաեւ պլ և պլ սնծութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէյմէկ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի միջի այլոց մեր արդէն յանձնորդաց իրը կազանդի նուէր ծառայելու գերապատուոյ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս պայծառու պատիւն ունի ամէն կարգի անձինք անհնազանդ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ժամանակին ինչպէս նաեւ ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակայարմար ընտրութիւններէն։ 199

ՈՍԿԵԱՑ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՑ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԱԿԱՆ

1872
ՍՏԱՄՈՒԼԻՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆ ՓԱՐԻԶ

ՏԻՐԱՆԻ ԳԻՆԻ

852

Ցրանասցի և օտար բժշկաց 4,000է աւելի ներբողական վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ անհրաժեշտ է։

Կ-ազդ-ուրէ և զբրաց-ցիւ է ուրվեցեալ կ'աւելցնէ ախորժակը և կը գեղեցկացնէ մարդոյն-մարմինը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԻԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգ. թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Լիվանկէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ամրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումմի կ'բնէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պլէյիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժան համար ամէն տեսակ ճարմանկեղէնք, բանուած, կիսագզեստք, քարիքս, քրքսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապիկներ, ստամանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագործուածներ, ունեցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցաւելումմ մի ըրած է նաև ապսպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին ընտրիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյա ճաշակին ու բազմանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրպրրեն։ կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթանոր խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ԱԿԱՆԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆ ԶԿՆԱ 188

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Ա.Յերի ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն՝ որ անխնայ բազդրութիւն մի է զուսբուսեղինաց, է գառնահամ և ազդու կապուտիրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաքճաքուտ վայրերու ջերմամ կլիմայից վատ ապպանելու օգերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաբիներ տղոց յաճախութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը տղոց գիտաւորութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օգին մէջ լոգացող թունաւոր տեղաշրմաթի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ասնանունները արուած է ջերմն և տարուս, թոգուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհանրապէս ջերմն մանգային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օգերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաքճաքուտ վայրերէ բուրեալ մահաստ նիւթերով, կամ բաց տարանցներէ և ալանոներու ծակտիններէն ելած թունաւոր կազերով, զոր մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այդերի ջերմի ու տենդից գեղը կը ընդէ այդ գանուաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և գուբ կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվնասդ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Գալաթիա և Պոլսոյ։ 30

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!
Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS
Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.
ASTHMATIQUES!
Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,
Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la
LIQUEUR DE L'ÉTOILE
du Docteur Lantes, perfectionnée et préparée par
Mario LECHAUX, Ph.-Ch.ie, 184, r. Ste-Catherine, BORDEAUX
Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.
DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

La Maraviglia

Ս ԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐԴԻՉ

Ցաւեա կը ընէ խոշտանգներն և ուռ և կերպով յառաջացած ապիները։ կ'անհետացնէ ծաղկի նշանները, յանէրն, արեան թոյան պատճառը և այլն։

Դէմքին կուսայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ տեսքն ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Ֆ. Գէլլիս, Ֆրենսբրիտան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր սիրեալներն է Էմմանուէլ Գարուանա, Գալաթիա, Եիւքսէք գալաթրրմ, Վայվոտայի ցուվանտէրէն դպրոցանալու համար, դիմել միայն մեր հասցեին։ 33

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ

(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1881ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յաւաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտաքսման մեծ միտալն ստացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին գրաւորդ նշանակած էին իրը առաջին մրցանակ մանրքազական հանդիսարոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ միտալներով։ բայց ասոնք բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

ՊՈՒՏՅԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

Գ. Ֆ. Գէլլիս, Ֆրենսբրիտան խան, Պոլիս։ 34

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒՆ

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ վնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամինտոյի Պանգային դիմաց։

25 Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ԲԱՑՄԻՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԷՄ. ՄԵՐՃԱՆՕՖ

ՄԷՑՏՅԱՆՃԸՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 54 ԵՒ 56
Կ. ՊՈԼԻՍ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել պատուարժան յաճախորդացս որք թէ ի մայրաքաղաքիս եւ թէ ի գաւառս, որ ժամանակէ մ'ի վեր մանաւոր խնամոք ընդարձակած լինելով գրպանի ժամացոյցներու առեւտրական ճիւղս, և ապրանաց մթերքս ճոխացուցած եմ գանազան տեսակ կոթէն լարուող և բանալիով նիքել, արծաթ և ոսկի ժամացոյցներով։ Ուստի կը խնդրեմ այն յաճախորդներէս որք կը չհագրգռին այդն ապրանքն, իրենց գնումներն ընելէ առաջ անգամ մը գալ այցելել մթերանոցս ուր միշտ ի պահեստի կը կենան 3000էն աւելի ժամացոյցներ իրարանցիւրը 35էն մինչեւ 3800 ղրշ ի արժէքով։ 173

Մեծաքանակ գնողաց համար մասնաւոր պայմանք։

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐԴԻՉ

ԱՆՎԱՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԹԻՆ ԵՒ ՊԵՏԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՑԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՑՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. բնական և փայլուն դէմ կուսայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմաձեւ է.

ՆԵՐԿ 2է 2է ԱՑՍ

Փոփաթեալ ապդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մուտանդութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած էն և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կարանցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մտանանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐԾԱՑԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐԴԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԴԱՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՍՄՈՆՆՏ ԳԱՐՊՈՒԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Պերա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

45, ԴԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.
Բ. ՀԱՐԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՒԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք ներսէն լաւագոյն գործարաններէն բերուած են և որոց ճաշակը, քրտնքը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համբաւատարար հռչակաւոր գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԱՆՈՒԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սնոք բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամին, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԳՈՒՈՅ ԿԱՄ ԲՌԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐՄԱ ՍԵՏԻՆ

Բոպկացեալ մազերուն և խամրելու դէմ։ Մազերուն կամ կարմիր մազերի անմիջապէս կը փոխուին պայծառ լոյսնանկացոյն կամ թանկ սեւէն։

Գործը ցոյց տուած է թէ այս նիւթին մէջ լոյսի գերազանց է նմանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններու։ Իր առաւելութիւնն է անշէջուն ամէնն բնականն։

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Որուան երեքշաբթի գործածելէ առաջ և փոքր բանակութեամբ հեղուկին դնել սպառապակի մը մէջ, յետոյ բաղարի պղտեալ ամանով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպանգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցեալ գալն, ոչինչ որ ամրողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը ոչնանայ։ Բոլոր մազերը մէկ լաչտալով սանդուկ, գոյնն ունի թանկ կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, գոյն ասրիներով պահելու համար կը գործածուի։ Նոյն եղանակը գործածելու է մարդուն և պեսիներուն համար։

Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէն ետք, գլուխը լուալու է գիշ մը սպասելով։

գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թրջեալ թրջած սպանգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԵՑԻԿԻՆ ԶՈՒՐԵՆԱՆԱՑ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՍՄՈՆՆՏ ԳԱՐՊՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ. Պահպանոցին քով, կայսրան Ղալաթիա-Հիւլլիի Թրամվէյէրց, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ԳԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

211, Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող յօրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին կալոշ	ղրշ. 95	Սկարբին	ղրշ. 52
Մանթարլը Պոթին	» 75	Պալատական կալոշ	» 45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ	» 140	Կանանց սկարբին	» 40
Մոյկ և կալոշ	» 130		

(203)

Ապապրուածներուն վրայ տասը ղրշ. յաւելում կըլլայ։

ՖԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԴԻԲ)

ՀԱՆՐԱՊԱՆՈՅ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՐԻՊԼԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաղուչէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իրենց նշան կէնա մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նոր և հաստատուն շինուած են կոպա էէրէսով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաղուչէ մուճակները կը գերազանցեն քսան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կէնա մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը գրոշմուած է իրենց նշան, կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուլչ աղա Տէվիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաղուչէ մուճակներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահէճ Գարա, Գօճաման Օղլու խանի Ճորճի Կիտրլի թիւ 13 մթերանոցը։ 167